

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ
ANABİLİM DALI

**KIRSAL BÖLGEDE EŞLERİ TARAFINDAN FİZİKSEL
ŞİDDET GÖREN VE GÖRMEYEN KADINLARIN
BENLİK SAYGISI DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ**

YÜKSEKLİSANS TEZİ

Leyla MUSLU

123914

TEZ DANIŞMANI

Yrd. Doç. Dr. Müyesser ERDEM

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

DENİZLİ-2001

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İş bu çalışma jürimiz tarafından Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalında YÜKSEKLİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

BAŞKAN : Doç.Dr. Olcay ÇAM

ÜYE : Doç.Dr. Nalan KALKAN OĞUZHANOĞLU

ÜYE : Yard.Doç.Dr. Müyesser ERDEM

ÜYE : Yard.Doç.Dr. Aycan KARAASLAN

ÜYE : Yard.Doç.Dr. Mehmet ZENCİR

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

16/04/2001

Doç.Dr. Serap ÖZDEN
Enstitü Müdür V

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın yürütülmesinde hoşgörü ile yardım ve desteğini esirgemeyen, bana rehberlik eden danışmanım Sayın Yrd.Doc.Dr.Müyesser ERDEM'e, değerli bilgileri ve önerileri ile katkıda bulunan Sayın Yrd.Doc.Dr. Mehmet ZENCİR'e ve Sayın Yrd.Doc.Dr. Özen GÖMBÜL'e teşekkürü bir borç biliyorum.

Araştırmanın uygulamaları sürecince kolaylık sağlayan Gölhisar Kaymakamlığı, Gölhisar I. Ve II.No.lu Sağlık Ocakları yetkililerine, ebelere teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca araştırmanın tüm aşamalarında bana destek olan ve sabır gösteren sevgili eşim ve oğluma teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

Teşekkür.....	i
İçindekiler.....	ii
Tablolar Dizini.....	iv
1.GİRİŞ.....	1
1.1.Araştırmanın Amacı.....	2
1.2.Araştırmanın Hipotezi.....	2
2. GENEL BİLGİLER.....	3
2.1.BENLİK SAYGISI.....	3
2.2.ŞİDDET.....	6
2.2.1.Aile İçi Şiddet.....	7
2.2.2.Kadına Yönelik Şiddet.....	8
2.2-3.Kadınların Şiddete Katlanma Nedenleri.....	14
2.2.4.Erkeklerin Şiddet Uygulama Nedenleri.....	16
2.2.5.Şiddet Döngüsü.....	17
2.2.6.Dünya’da ve Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Durumu.....	18
2.3.BENLİK SAYGISI VE ŞİDDET	22
2.4.HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI.....	24
3.GEREÇ VE YÖNTEM.....	28
3.1.Araştırmanın Tipi.....	28
3.2.Araştırmanın Yeri.....	28
3.3.Araştırmanın Evreni ve Örnekleme.....	29
3.4.Araştırmanın Sınırlılığı.....	30

3.5.1. Veri Toplama Formlarının Düzenlenmesi.....	30
3.5.2. Veri Toplama Formlarının Uygulanması.....	33
3.6. Verilerin Değerlendirilmesi.....	33
3.7. Süre ve Olanaklar.....	34
3.8. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri.....	34
4. BULGULAR.....	35
4.1. Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınlar ve Eşleri ile İlgili Tanıtıcı Bulgular.....	35
4.2. Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Düzeyleri ve Benlik Saygısı Puan Ortalamaları.....	40
4.3. Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi.....	41
5. TARTIŞMA.....	60
5.1. Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınlar ve Eşleri ile İlgili Tanıtıcı Bulgular.....	60
5.2. Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Düzeyleri ve Benlik Saygısı Puan Ortalamaları.....	65
5.3. Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi.....	66
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	75
ÖZET.....	78
SUMMARY.....	79
KAYNAKÇA.....	80

EKLER.....	89
Ek-I-Kadınları Tanıtıcı Bilgi Formu.....	89
Ek-II-Coopersmith Self-Esteem Inventory.....	94

TABLolar DİZİNİ

Tablo-I.Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Sosyo-demografik Özelliklerine Göre Dağılımı.....	35
Tablo-II.Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Evlenme Yaşı, Evlilik Süresi ve Evlenme Biçimlerine Göre Dağılımı.....	37
Tablo-III.Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Eşlerinin Sosyo-demografik Özelliklerine Göre Dağılımı.....	38
Tablo-IV.Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puanlarına Göre Dağılımı.....	40
Tablo-V.Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarına Göre Dağılımı.....	40
Tablo-VI.Şiddet Gören Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Şiddet Görme Sıklığına Göre Dağılımı.....	41
Tablo-VII.Şiddet Gören Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Şiddetin Başlama Zamanına Göre Dağılımı.....	42
Tablo-VIII.Şiddet Gören Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Şiddeti Hak Ettiğini Düşünme Durumuna Göre Dağılımı.....	42
Tablo-IX.Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Yaş Gruplarına Göre Dağılımı.....	43
Tablo-X.Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Eğitim Durumuna Göre Dağılımı.....	44
Tablo-XI.Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Sağlık Güvencesi Olma Durumu, En Uzun Süre Yaşadıkları Yerleşim Yeri, Eş ve Çocuğu Dışında Evde Yaşayan Başka Kişilerin Varlığına göre Dağılımı.....	45

Tablo-XII.Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan	
Ortalamalarının Evlenme Yaşı ve Evlilik Sürelerine	
Göre Dağılımı.....	46
Tablo-XIII.Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan	
Ortalamalarının Kadının Kendi Huyunu Tanımlamasına	
Göre Dağılımı.....	47
Tablo-XIV.Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan	
Ortalamalarının Eşlerinin Huyunu Tanımlamasına	
Göre Dağılımı.....	48
Tablo-XV.Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan	
Ortalamalarının Kadının Çalışma Durumu ve Çalışmamasına Kimin	
Karar Verdiğine Göre Dağılımı.....	49
Tablo-XVI.Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan	
Ortalamalarının Ekonomik Durum, Aile Gelirini Kimin Yönettiği ve	
Kadının Ailesinden Yardım Görme Durumuna Göre Dağılımı....	50
Tablo-XVII.Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan	
Ortalamalarının Kadının Eşiyle Birlikte Gittiği Yerlere	
Göre Dağılımı.....	51
Tablo-XVIII.Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan	
Ortalamalarının Kadının Yalnız Gidebildiği Yerlere	
Göre Dağılımı.....	53
Tablo-XIX.Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan	
Ortalamalarının Sorunlarını Paylaştığı Kişilere Göre Dağılımı.....	54
Tablo-XX.Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan	
Ortalamalarının Evliliğini Değerlendirmesine Göre Dağılımı.....	55
Tablo-XXI.Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan	
Ortalamalarının Eşin Alışkanlıklarına Göre Dağılımı.....	56

Tablo-XXII.Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan	
Ortalamalarının Çocukken Ana-Babalarından Şiddet Görme	
Durumuna Göre Dağılımı.....	57
Tablo-XXIII.Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan	
Ortalamalarının Erkeklerin Eşlerine Şiddet Uygulama Nedenlerine	
İlişkin Düşüncelerine Göre Dağılımı.....	58
Tablo-XXIV.Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan	
Ortalamalarının Eşi Tarafından Dövülen Kadınların Yapması	
Gerekenlere İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımı.....	59

1. GİRİŞ

Benlik saygısı, kişinin yaşam deneyimlerinden, özellikle kendisine yakın olan kişilerin tutumu ve değerlendirilme biçimlerinden etkilenmektedir. Benlik saygısının düşük olması, şiddet görmesine ve şiddet ortamından kurtulamamasına neden olabileceği gibi uzun süre şiddet görmek, kadının benlik saygısını da düşürebilmektedir. Benlik saygısı yeterli düzeyde olmayan kadınlarda, kendi için doğru karar verememe, bunalma, kendini şiddetten koruyamama, sorunu çözemeyince kabullenmesi gerektiğine inanma ve mücadeleden vazgeçme eğilimi yaygın olarak görülmektedir (1, 2, 3, 4).

Temel insan haklarını ve özgürlüklerini ihlal eden şiddet, dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye’de de ciddi bir sorundur. Şiddetin en yaygın karşılaşılan biçimi aile içinde erkeğin kadına karşı uyguladığı şiddettir. Kadına yönelik şiddet; toplumsal sınıfa, kültüre, ekonomik duruma göre değişmekle birlikte, dünyanın pek çok yerinde yaygın olarak görülmektedir. Kadınların toplumsal statüsünün düşük olması, sosyal, ekonomik, psikolojik güç dengesizliğine yol açmakta, şiddete uğraması için zemin hazırlamaktadırlar (5, 6, 7).

Kadının şiddet gördüğü ev ortamına çoğunlukla geri dönme zorunluluğu, kadına yönelik şiddeti, diğer şiddet türlerinden farklılaştırmaktadır (8, 9, 10, 11). Şiddet uygulanan kadınlar genellikle şiddet nedeni olarak kendi davranışlarını görmekte ve kendilerini suçlu hissetmektedirler. Şiddete maruz kalan kadın bu durumdan kurtulmak yerine, şiddet gördüğünü, en yakın çevresinden bile gizlemek için daha yoğun bir çaba sarf etmektedir. Kadının kendi başına ayakta duramayacağına yada sorunla baş edemeyeceğine ilişkin korkuları, şiddeti yada istismarı doğal görmesi, izole olması, kendini güçsüz ve çaresiz hissetmesi, kendini suçlaması, çelişkili duygular içerisinde bulunması ve benlik saygısının düşük olması sorunun gizli kalmasını sağlamakta ve bu

sorunla savaşmayı engellemektedir. Kötü davranışa maruz kalan kadınlara, eyleme geçme gücü verildiğinde yaşamlarının denetimini tekrar ellerine geçirme ve gerekli kararları verme olasılıkları oldukça fazladır. Hemşireler, fiziksel şiddet gören kadınları belirleyerek, gerekli hemşirelik yaklaşımında bulunmalıdırlar. şiddet gören bir kadına yönelik yapılacak hemşirelik yaklaşımı, kadının kendi yaşamı üzerindeki kontrolünü yeniden kazanmasını sağlayıcı, destekleyici ve güven verici olmalıdır (4, 12, 13).

1. 1- Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, hemşirelerin şiddet gören kadınları belirleme ve kendi çözümlerini oluşturabilmede önemli bir pozisyona sahip olmaları nedeniyle kırsal bölgede eşleri tarafından fiziksel şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı düzeylerinin karşılaştırılmasıdır.

1. 2- Araştırmanın Hipotezi

Eşlerinden fiziksel şiddet gören kadınların benlik saygısı düzeylerinin eşlerinden fiziksel şiddet görmeyen kadınlara göre düşük olması beklenmektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2. 1. BENLİK SAYGISI

İnsan; biyolojik, psikolojik, sosyo-kültürel bir varlık olduğu için bu güçlerin etkisiyle kişiliğini, benliğini geliştirir. İnsanın iç varlığını oluşturan benlik kişiliğın öznel yanı olup kendimiz hakkında hissettiğimiz, ne olduğumuz ve ne yaptığımız hakkındaki bilgilerimizdir. Başka bir deyişle benlik, insanın özellikleri, amaç ve beklentileri, yetenek ve olanakları, değer yargıları ve inançlarından oluşan, durağan olmayan her an değişen bir yapıdır. Gelecekte ne yapacağımızı ve ne olacağımızı kararlaştırmada rehberlik ederek davranışlarımızı düzenleme, kendimizi anlama ve kontrol etmede bizi yönlendirir. Yapılan bir çalışmada; Back'e göre benliğin kabaca kişinin kendisi ile ilgili algılamalarının tamamından oluştuğu belirtilmektedir(14, 15, 16, 17, 18, 19).

Benlik saygısı, bireyin başkalarıyla olan ilişkilerini önemli derecede etkileyen, onun kendisini değerlendirmesi sonucunda ulaştığı kendini beğeni durumudur. Benlik saygısı yüksek olan bireyler; özgüvenleri yüksek, iyimser, başarıya istekleri ve umutları olan zorluklardan yılmayan, ruh sağlıkları yerinde, kolay, kolay depresyona girmeyen, saldırganlık duyguları olmayan, insan ilişkilerinde daha toleranslı ve yaşamı daha anlamlı bulan kişilerdir (20).

Kişinin kendini iyi olarak algılamasında en önemli faktörlerden biri depresyon belirtisi yaşamaması, bir diğeri de benlik saygısının yüksek olmasıdır. Benlik saygısının yüksek olması, bireyin psikolojik açıdan güçlü olmasını sağlayan temel belirleyicilerden birisidir. Benlik saygısının bilişsel süreçler açısından kişilere göre değiştiği görüşü genellikle kabul edilmektedir. Bu görüş benlik saygısının, bireyin yaşam deneyimlerinden etkilendiği

görüşü ile paralellik göstermektedir. Kişi edindiği tecrübeleri ve yorumlarını çevre ile paylaşabildiği ve çevreden onay gördüğü oranda benlik saygısı güçlenir (21, 22, 23).

Bir çok yazar ve kuramcı benlik saygısının bir yaşam sürecini kapsayan ve öğrenilen bir olgu olduğunu savunmaktadır. Benlik bilincini diğer insanlarla olan etkileşim biçimlendirir ve bu biçimlendirme tüm yaşam boyunca sürer, ama çocukluk yıllarındaki yaşantıların etkisi daha fazladır (16, 18). Bu öğrenim süreci bireyin sosyal çevresi ile etkileşimi çerçevesinde ele alınır. Sosyal çevre, temelde kaynağını aileden alan ve bireyin yaşam boyu değişik durumlarda karşılaştığı ve kendisi için önem taşıyan diğer insanları da kapsar (24).

Çoğu insan kendi hakkında genellikle uygun görüşleri benimseme eğilimlidirler ve mükemmel olmadıklarının farkında olmalarına rağmen genellikle iyi taraflarının kötü taraflarından daha fazla olduğunu düşünürler. Benlik saygısı yüksek olan insanlar sahip oldukları değerleri takdir ederler ve “değer” in kendileri olduğunu göz önünde bulundurarak değiştirilmesi gereken yönlerini kabul ederler. Pozitif ve esnek bir benlik saygısı, problem çözmede birey için önemli bir dayanaktır. Benlik saygıları yüksek olan insanların beklentileri ve tutumları, onları daha çok bağımsızlığa ve yaratıcılığa yönlendirerek, sosyal davranışlarında atılgan ve gayretli olmalarını sağlar. Bu nedenle yüksek benlik saygısının sağlıklı ve normal kişilik özelliklerine yol açtığı vurgulanmaktadır. Yapılan bir araştırmada; benlik saygısı yüksek olan bireylerin sosyal onay gereksinimi düşük, kendini ifade etme konusunda rahat ve bireysel başarısızlıklarını açıkça kabul edebilen kişiler olarak tanımlanmaktadır(20, 21, 22, 25, 26, 27, 28).

Benlik saygısı düşük olan insanlar kendilerine saygı duymaz, tamamen yetersiz olduğunu yada ciddi eksiklikleri bulunduğunu düşünürler. Benlik saygısı düşük olan bireyler başkalarından olumsuz geri bildirim beklerler ve bunları kolayca kabul ederler.

Kendilerini istenmeyen özelliklere sahip, başarısız olarak görür ve çevreden olumsuz geri bildirim aldıklarında kendilerine ilişkin görüşleri onaylanmış olur. Bu durum kişinin yaşamını denetleyememesine, depresyona karşı duyarlılık, kendini ve yeteneklerini gerçekleştirememesine neden olur. Benlik saygısı düşük kişiler, araştırma ve atılım isteklerinden yoksun, sık sık suçluluk ve utanç duygularına kapılan, istek ve duygularını başkaları altında tutan kişilerdir. Kendini yetersiz ve değersiz hissetme, karşılaştığı sorunları çözebilmek için gerekli güçten yoksun olduğu duygusunu yaşatır. Bir araştırmada belirtildiğine göre; Alfred Adler, kişilerin yaşamlarında asla, benlik saygılarının yok edilmesine izin vermemeleri gerektiğini savunmaktadır. Çünkü insanın kendini değersiz hissetmesi kendinden, ve sonrada başkalarından nefret etmesine neden olmaktadır (3, 25, 26, 27).

Yapılan pek çok araştırma, sosyal destek sistemlerinin varlığının benlik saygısını güçlendirdiğini göstermektedir. Bir çalışmada; Rowland'ın, (1990) sosyal desteğin önemli fonksiyonlarından birinin benlik saygısını korumak olduğunu işaret ettiği belirtilmektedir (23, 29).

Yüksek benlik saygısının gelişmesinde ve güçlenmesinde; çocuğun kayıtsız şartsız benimsenmesi, sevilmesi ve çocukla ilgilenilmesi arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Benlik saygısını; kişinin geldiği aile tipi, anne babasının eğitim durumu, baba mesleği, ailenin ekonomik gücü gibi pek çok unsurun etkilediği araştırmalarla gösterilmiştir (18, 24, 26, 28).

Yetişkinlerde benlik saygısını olumsuz etkileyen bazı faktörler; cinsiyet, eğitim düzeyi, meslek sahibi olmama, eşinin eğitim düzeyi, gelir düzeyi, üvey anne-babasının olması, beden imgesinin bozulması ve infertilitedir. Ayrıca bireyin stresli bir yaşam sürmesi, eşine güven duyamama ve eşinin kendisine şiddet uygulaması benlik saygısını

zedeleleyen en önemli etkenlerdendir. Benlik saygısını, olumsuz etkileyen tüm bu faktörler arasında, kadının şiddet görmesi, kendine güveni ve kendisiyle ilgili değerlilik duygularını alt üst etmesi nedeniyle çok daha önemlidir (18, 21, 29, 30, 31, 32).

2. 2. ŞİDDET

Şiddet, toplumların en önemli sorunlarından biri olup, çeşitli şekillerde ortaya çıkabilen ve çeşitli gruplara yönelik olabilen bir davranıştır. Şiddet olgusunu, kalıtsal etkenlerden içgüdülere, kişilik özelliklerinden engellenme karşısında verilen tepki biçimine, toplumsal ve kültürel etkenlerden, merkezi sinir sistemindeki ileticiler ve hormonlara kadar pek çok faktör etkilemektedir. Kısaca, şiddetin saldırgan dürtülerde artma ve bu dürtülerin içsel kontrolünde azalma sonucu ortaya çıktığı belirtilmektedir. Şiddetin tarihi, insanlık tarihi kadar eski olduğu, insanoğlunun 5600 yıllık kayıtlı tarihine tam 14600 savaş yani yaklaşık her üç yıla bir savaş sığdırmasından anlaşılmaktadır. Milyonlarca insanın öldüğü, sakat kaldığı ve örselendiği, şiddetin bu en görünür şekli yanında bir de çoğu zaman istatistiklere bile geçmeyen, evde, sokakta, işyerinde yaşadığımız şiddet vardır (33, 34, 35).

Şiddet; yaralanma ve ölüm ile sonuçlanabilen, her sosyal, kültürel ve ekonomik düzeyde, etnik grupta, coğrafik yerleşimde ve tüm yaşlarda görülebilen bir olgudur. Şiddet benlik saygısını yok eden, yaşamı anlamsızlaştıran bazı durumlarda ölüme bile neden olabilen bir durumdur (9, 36, 37).

Şiddet hedef alınan odağa göre gruplandırıldığında; kişinin kendisine yönelik (intihar, jiletleme, zincirle vurma v.b.), kişilerarası (aile içi şiddet, gruplar arası şiddet v.b.) ve

organize şiddet (savaşlar, terör v.b.) olarak üç farklı boyutta olabileceği görülmektedir (34).

Dünya Sağlık Örgütü 49. Dünya Sağlık Asamblesinde; “şiddetin önlenmesi sorununu halk sağlığı önceliklerinden biri” olarak kabul etmiştir. “Şiddet ve sağlık” konusunda sorunun tanımlanması, kavranması, şiddeti önlemeye, etkilerini azaltmaya ve etkinliğini ölçmeye yönelik, program ve tedbirlerin belirlenmesi ve bu programın uygulanması amacıyla bir entegre hareket planı hazırlanmıştır (34).

2. 2-1. Aile İçi Şiddet

Kişiler arası şiddet çeşidi olan aile içi şiddet, genellikle kadına, adölesana, çocuğa ve yaşlıya yönelik olmaktadır. Aile içi şiddet, aile üyelerinden biri tarafından aynı ailedeki bir diğer üyenin yaşamını, fizik yada psikolojik bütünlüğünü veya bağımsızlığını tehlikeye sokan, kişiliğine veya kişilik gelişimine ciddi boyutlarda zarar veren eylem veya ihmaldir. Eşler arasındaki şiddetin sıklık ve yoğunluğu zaman içinde artmakta ve çoğu zaman eşlerden birinin ölümüyle sonuçlanmaktadır (11, 36, 38, 39, 40).

Aile içi şiddetin yaygınlığı, 1970’ li yıllarda tanımlanmış ve daha sonraki yıllarda giderek önem kazanmıştır. Aile içi şiddet kavramı, ailenin sakin, şiddetsiz ve güvenilir bir yer olduğu inancını sarsmıştır. Yapılan çalışmalar, insanların sıklıkla herhangi birinden çok, kendi evlerinde diğer aile üyelerinden biri tarafından saldırıya uğradığını, ihmal edildiğini, hatta öldürüldüğünü göstermektedir. Şiddet uygulayan kişi, baskı kurmanın işe yaradığını ve bu yaklaşımın ilişkiyi kontrol ettiğini ve güç dengesizliğini pekiştirdiğini öğrenir. Erkek egemen evliliklerin aile içi şiddete açık olduğu, buna karşın, eşitlikçi evliliklerde şiddete daha az rastlandığı belirtilmektedir (9, 41, 42, 43).

Aile içi şiddet de rol oynadığı düşünülen faktörler(40, 43);

-Kişilerin daha önce şiddet olgusunu yaşamaları,

-Eşler arasındaki ideolojik, ırk ve din farklılığı,

-Bir eşin diğerinden, özellikle kadının mesleğinin daha iyi ve gelirinin daha fazla olması,

-Evlilik hakkında, geleneksel yaklaşımların benimsenmesi,

-Çevresel etkenler olarak ifade edilebilir.

Uzun yıllar iyi anlaşılmamış ve paspasın altına süpürülmüş olan bu sağlık sorunu, kadın hareketlerinin etkisi ve çocuk istismarı ile ilgili yapılan çalışmalar doğrultusunda resmi bir ilgi kazanmıştır. Şiddet uygulayanların % 95 'inden fazlası erkek, şiddete uğrayanların % 90 'ından fazlası da kadın ve çocuklardır. Ancak bu yaygın şeklin dışında çocukların, (özellikle buluş çağındaki ve yetişkin çocukların) anne/baba, büyükanne/büyükbabaya yada kadının kocasına karşı şiddet uyguladığı da nadiren görülmektedir (5, 44, 45).

2. 2. 2. Kadına Yönelik Şiddet

Kadına yönelik şiddet, dünyadaki en yaygın ama en az tanımlanmış insan hakları suistimalidir. Ailede veya toplumda kadına yönelik şiddetin amacı, kadının davranışlarını, korkuya dayalı olarak kontrol etmektir. Genellikle şiddet olaylarında kadın ve erkek arasında, erkek lehine bir güç dengesizliği vardır (6, 13).

Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonunun tanımında; "kadına yönelik şiddet, kadında fiziksel, cinsel ve psikolojik zarar, ıstırap veren hareketlerdir" şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tanım aile içinde ve toplumda oluşan fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet ile sınırlı değildir; dövme, kız çocuklarına yönelik cinsel şiddet, çeyiz ve başlık parası, eşin tecavüzü, kadının sünneti, cinsel taciz, iş yerlerinde ve eğitim kurumlarında

kadına yönelik kötü davranışlar, kadın ticareti, zorla fuhuş gibi şiddetleri de içermektedir (34).

Kadınlara uygulanan şiddet biçimleri, kayıtlara yeterince geçmese de her ülkede farklı olduğu görülmektedir. Dünyada uygulanan şiddet biçimlerine; kız bebeklerin öldürülmesi, dulların kurban yada sürgün edilmesi, gebe kadına yönelik şiddet, ırza geçme, kadına zina nedeniyle verilen cezalar, kadın sünneti, erkeğin ölmesi durumunda kadının yakılması örnek olarak verilebilir. Kadın ile erkek arasındaki biyolojik farklılık, toplumsal bir farklılığa dönüştürülmüş, kadınların erkeklere bağımlı olması evrensel bir gelenek olmuştur. Dünyanın pek çok yerinde kadınlar erkeklerden daha az eğitilmekte ve aynı zamanda kadınların bilgileri, yetenekleri ve mücadele yöntemleri çoğu zaman kabul görmemektedir. Kadınları sağlıklı ve tatmin edici bir yaşam sürmekten alıkoyan güç ilişkileri, kişisel ilişkilerden toplumsal ilişkilere, toplumun her düzeyinde yer almaktadır (7, 13, 46, 47, 48, 49).

Cinsler arası statü eşitsizliği, evrensel boyutta kadına yönelik şiddeti ortaya çıkarmaktadır. Toplum kadın ve erkekleri belirli roller ve kalıplar içine sokmakta, bir cinsin diğer cins tarafından denetlenmesi, aile içinde, yasada erkeklerin öne çıkarılması, toplumda kadına sunulan eşit olmayan konum, kadına yönelik şiddetin rastlantısal bir sonuç olmadığını göstermektedir. Toplum tarafından belirlenen cinsiyet rolleri, çocuk yetiştirme sürecinde kız ve erkeklere farklı özellikler kazandırır. Erkeklerde bulunduğu varsayılan özellikler; saldırgan, rekabet eden, bağımsız ve tarafsız analiz eden, görevine bağlı, güvenli, kendini disiplin altına almış, duygusal yönden kontrollü v.b. özelliklerdir. Kadında olması "beklenen" özellikler; pasif, bağımlı, öznel (subjektif), sezgileri olan, anlayışlı, duyarlı, başkalarını önemseyen, zayıf, tutarsız, duygusal yönden değişken v.b. özelliklerdir. Görülüyor ki kadınların yetiştirilişinin temelinde, kendinden fedakarlık edip başkalarına öncelik vermesi, özelliklede erkeğe hizmet edecek şekilde davranması beklenmektedir. Tüm dünya ülkelerinde, değişen boyutlarda olsa bile kadın ve erkek

arasında sosyal statü farkı bulunmaktadır. Cinsiyet ayırımının kökleri çok eski zamanlara dayanmaktadır. Kadınların eski zamanlardan bu yana erkeklerden geri planda ve toplumsal statülerinin düşük olduğu söylenebilir (3, 4, 7, 40, 47, 50, 51).

Kadına yönelik şiddetle ilgili araştırmalar, şiddetin en çok evlilikte meydana geldiğini göstermektedir. Erkek, kadından bir şey elde etmek, kendine itaat etmesini sağlamak veya davranışlarını kontrol altında tutmak amacıyla; ekonomik, psikolojik, cinsel veya fiziksel içerikli şiddet davranışları sergilemektedir.

Ekonomik kaynakların ve paranın, kadın üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak düzenli bir şekilde kullanılması ekonomik şiddettir. Kadının çalışmasına, düzenli bir işte tutunmasına engel olmak, maaşına, gelirine veya mal varlıklarına el koymak, çok kısıtlı harçlık verip bununla yapılması mümkün olmayan şeyleri talep etmek ve gerçekleşmediğinde kavga etmek, kadının gelirini harcamak, kadından aldığı parayı içkiye ve kumara yatırmak, ekonomik şiddete girer.

Duyguların ve duygusal ihtiyaçların, karşı tarafa baskı uygulayabilmek için tutarlı bir şekilde kötüye kullanılması, korku yaratmak yada yaratmaya çalışmak, tehdit etmek, taciz etmek, şantaj yapmak, eve hapsedmek gibi eylemler psikolojik şiddet olarak ifade edilmektedir.

Cinselliğin bir tehdit, sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanılması, evlilik içi tecavüz, cinselliği bir cezalandırma yöntemi olarak kullanmak, cinsel şiddettir.

Fiziksel şiddet ise; fiziksel incinme ve hastalığa yada bunların olmasına çalışmak veya kaba kuvvetin bir korkutma, sindirme ve yaptırım aracı olarak kullanılmasıdır (4, 5, 52);

- İtmek,
- Tokat atmak,
- Isırmak,
- Boğmaya çalışmak,
- Tekmelemek,
- Yumruklamak,
- Eşya fırlatmak,
- Fiziksel şiddet kullanarak evden çıkmasına veya eve girmesine engel olmak,
- Hasta yaralı veya hamile iken gerekli yardımı esirgemek,
- Sağlıklılığı için gerekli kaynaklara ulaşmasını engellemek, örneğin; ilaç, tıbbi bakım, tekerlekli sandalye, yiyecek, içecek, uyku, hijyenik maddelerden yoksun bırakmak,
- Alkol yada madde (ilaç, uyuşturucu ve benzeri) kullanmaya zorlamak,
- Bıçak, silah gibi aletlerle tehdit etmek veya saldırmak,
- İşkence yapmak (kadının bedeni üzerinde sigara söndürmek, bağlayarak dövme, yere veya duvara fırlatmak) fiziksel şiddet kapsamına girmektedir.

Ülkemizde her üç kadından birinin uğradığı fiziksel şiddet; sadece tokat, itme ve el-kol bükme hareketleriyle uygulanmamaktadır. Şiddet uygulayan erkekler genellikle kendi bedenlerini ve fiziksel güçlerini kullanma yada kemer, sopa gibi bir aletle dayak atmaktadırlar. Hatta bu amaçla el bombası bile kullanıldığı ifade edilmektedir. Kadına fiziksel şiddet uygulayan erkeklerin sıklıkla kullandıkları yöntemler; yumruk, tokat ve tekmeyle bir arada kullanma, kadını yumrukla yada iterek yere düşürdükten sonra tekmeleme, kafa atma , boğazını sıkarak nefessiz bırakma, yere yada duvara fırlatma, saç çekme, saç yolma, sürüklenme, başını duvara, yere vurmaktır. Bir araç kullanarak döven erkeklerin oranı da çok yüksektir. Şiddete uğrayan her iki kadından biri bir araç

kullanılarak dövülmektedir. Erkekler yinelenen dayaklarda genellikle alıştıkları araçları kullanırlar. Genellikle kullanılan araçların başında sopa, demir, odun, oklava, tahta bir aletle, demir boru, çubuk, zincir, soba maşası, çekiç vb. metaller gelmektedir. Kemer, hortum, elektrik kablosu, ip, urgan ve kırbaç gibi araçlar, kızdırılmış soba maşası, ütü gibi araçlar yada kaynar su, kezzap, asitte bu amaçla kullanılmaktadır. Şiddet uygulayan bazı erkekler ayırım yapmadan ellerine geçen her eşya ve malzemeyi kullanarak eşlerine vurmakta yada üstlerine fırlatmaktadırlar (45, 52).

Erkeğin herhangi bir araç kullanarak yada araç kullanmadan yaptığı fiziksel şiddet sonucu kadının vücudunda meydana gelen yaralanmalar (11, 52);

- Vücudun değişik yerlerinde morluklar, bereler (başta, göğüste, sırtta, kollarda yada bacaklarda),

- Yüzde yaralanma, dişlerin dökülmesi,

- Burunda, kollarda, bacaklarda ve kalçada kırıklar,

- Kulak zarı yırtılması,

- Şiddet sırasında kullanılan araçların bıraktığı izler, (ip, sopa, v.b.),

- Yanık izleri (sigara, ütü v.b.),

- Kafâ travması, iç organ zedelenmeleri,

- Silahla yaralanma,

-Gebelikte fiziksel şiddet uygulanması sonucu, bebeğin düşük doğum ağırlıklı olması, prematüre doğum ve ölü doğum sıklıkla karşılaşılan durumlardır.

Fiziksel şiddet gören kadınlarda, bütün bu fiziksel yaralanmaların yanı sıra, psiko-somatik rahatsızlıklar; kronik baş ağrısı, dışkılama bozukluğu, solunum sıkıntısı, çarpıntı, uykusuzluk, sindirim ve üreme sistemiyle ilgili rahatsızlıklar da görülmektedir (4, 41, 53).

Evliliğinde şiddet gören kadının en yoğun yaşadığı duygu korkudur. Sıklıkla yaşadığı diğer duygular ise ürkeklik, sessizlik, çekingenlik, eşinden korktuğunda başlayan titreme krizi, uykusuzluk, bitkinlik, halsizlik, unutkanlık, öfke patlamaları, aşırı yorgunluk, umutsuzluk, kendini suçlama, yalnızlık hissidir. Şiddete uğrayan kadın, evlilik ilişkileri konusunda olumsuz düşünceleri nedeniyle depresyona girebilir. Bir araştırmada; aile içinde şiddet gören kadınların, kendilerine yönelttikleri değersizlik, kötü olduklarını düşünme ve öfke duyguları içinde kendilerine zarar verici davranışlarda bulunabilecekleri belirtilmektedir. Kadınların gerçekleştirdiği intihar vakalarının % 80'inde neden, aile içi şiddettir (10,11, 37, 52).

İzole olma, kızgınlık, yabancılaşma gibi duygular yaşayan kadın ben duygusunu yitirmekte, kimlik ve düşünce geliştirmede zorlanmaktadır. Şiddete uğrayan kadının, durumunu kontrol edememesi ve şiddet ortamından uzaklaşmaması çaresizliğinin bir göstergesidir. Kadının çaresizlik yaşaması, mevcut koşulları değiştirmede güçsüzlük ve yetersizliğe neden olmaktadır (13, 33, 40, 54).

Yapılan çalışmalar; annelerine karşı şiddet uygulanmasına tanık olan çocukların bedensel, ruhsal ve sosyal gelişimlerinin yaşlarına göre daha yavaş olduğu, ileriki yaşlarda fiziksel ve ruhsal sağlık sorunları yaşadıklarını göstermektedir. Ayrıca kadının şiddet gördüğü evde yetişen çocukların % 30'unun istismara uğramış olduğu ve şiddeti bir sorun çözme aracı olarak ailede öğrendikleri belirtilmektedir (55, 56).

Literatür incelendiğinde; şiddet ve istismar terimlerinin birbirinin yerine kullanıldığı görülmektedir. İstismar, genellikle kötüye kullanma sömürme yada dolandırıcılık, yanlış yada uygunsuz kullanma, incitici, hasar verici, eziyet edici davranışlar olarak tanımlanır. İstismar ve şiddet birbirine çok yakın ve birbiriyle ilişkili kavramlardır. Bu araştırma da sözü edilen şiddet de fiziksel şiddeti yada dayığı ifade etmektedir (38, 45).

2. 2. 3. Kadınların Şiddete Katlanma Nedenleri

Kadına yönelik şiddetle ilgili araştırmalar, kadınların yaşadıkları şiddeti kolay ifade edemediklerini ortaya koymaktadır. Bazı kadınlar tek bir kez şiddete uğradığında yardıma başvurdukları halde, bazı kadınlar sürekli olarak şiddet görseler bile aynı koşullarda yaşamaya devam etmektedirler. Aile içi fiziksel şiddet sık, sık tekrarlama riski olan bir davranış kalıbıdır. Bir kez fiziksel şiddete uğrayan bir kadının bu davranışla tekrar karşılaşma olasılığı oldukça yüksektir. Kadın bu gerçeği bilse bile, bu koşullarda yaşamaya devam edebilir. Kadının böyle bir kısır döngü içinde yaşamasına neden olan faktörler çok çeşitli ve karmaşıktır. Kadının şiddet gördüğü ortamda yaşama nedenlerinden bazıları şunlardır (4, 13, 40, 57);

- Kadının şiddeti sorun olarak algılamaması,
- Dini inançlar,
- Toplumun şiddete yaklaşımı,
- Kurumların kadına karşı yanlış davranışları,
- Eşinden korkması,
- Ekonomik nedenler,
- Kendini suçlama,
- Öğrenilmiş çaresizlik yaşamaması,
- Sosyal hizmet kaynaklarının yetersizliği,
- Kişilik özellikleridir.

İçli'nin araştırmasında belirtildiğine göre; kadınların şiddet gördüğü ortamda yaşamaya devam etme nedenlerinden biri olan kişilik özellikleri incelendiğinde Wodarski saldırgan davranışlara maruz kalan kadının (12);

- Duygusal açıdan katı bir aile ortamında, pasif olmaya yöneltildiğini,
- Sosyal açıdan oldukça yalnız ve şiddetin bütün evliliklerde olduğuna inandığını,

-Kendisine yöneltilen saldırgan davranışlardan kendisini sorumlu tuttuğunu (böylece şiddet gören kişi, saldırgan davranışlarda bulunan kişiye ait sorumluluğu da üstlenmiş olmaktadır).

-Saldırgan bireye itaat etmesinin, saldırgan davranışların sürdürülme olasılığını artırdığını,

- Saldırgan davranışta bulunan kişinin bir gün değişeceğine ümit ettiğinden itaatkar davrandığını,

- Aile ve ev yaşamında algıladığı cinsiyet rolünün geleneksel olduğunu,

- Oldukça ciddi psikolojik ve fizyolojik sorunları olmasına rağmen yaşadığı öfkeyi ve şiddeti inkar etme eğilimi taşıdığını belirtmektedir.

Bir araştırmada belirtildiğine göre; Truinger, kadınların saldırgan eşiyle kalma nedenlerini yedi başlık altında toplamıştır(42);

1- Kadınların negatif benlik kavramına sahip olması,

2- Saldırganın değişeceğine inanması,

3- Ekonomik güçlükler yaşaması,

4- Bir babanın ekonomik desteğine ihtiyaç duyan çocuklarının olması,

5- Tek başlarına yapabilecekleri konusunda şüpheleri olması,

6- Damgalanacaklarını düşünmeleri,

7- Çocuklu kadınların iş bulmalarının zor olmasıdır.

Şiddete uğrayan kadınların içinde bulunduğu bu çok boyutlu olumsuz koşullar, onların şiddet ortamında hem kalmasına hem de diğer taraftan kendilerini yargulamalarına, böylece daha çok kaygı duymalarına neden olmaktadır. Çünkü birçoğuna göre içinde buldukları durum tam bir çıkmaz yada ikilemdir.

2. 2. 4. Erkeklerin Şiddet Uygulama Nedenleri

Bir kişinin alışkanlık halinde bir diğeri niçin istismar ettiğini veya niçin şiddet uyguladığını söylemek zordur. Şiddet uygulayan veya istismar eden kişiler genellikle çocuklukta şiddete uğramış veya başka birisi istismar edilirken tanık olmuşlardır. Bu kişiler yakın bir ilişkiyi, şiddet yoluyla yönetmeyi öğrendikleri için kendileri de bu yola başvurabilirler. Hatta bu yolu daha etkin bulmuş olabilirler ve bunu, stres, öfke gibi duygular içerisinde yaparlar. Bu kişiler şiddetin normal olduğunu, sevgi ve incinmenin bir arada bulunabileceğini, böylece erkeklerin saldırgan, kadınların ise mağdur olması gerektiğini öğrenmişlerdir. Ayrıca şiddet uygulayan kişiler genellikle düşük benlik saygısına, yoğun benimseyicilik ve kuvvetli kıskançlık duygularına sahiptir. Bu kişiler bu duyguları kullanarak şiddetin ciddiyetini azımsar veya olayı kadının provokasyonuna bağlarlar, onu suçlarlar (38, 41, 54, 58).

Bazı araştırmalarda, şiddeti ortaya çıkaran risk faktörleri olarak alkol kullanımı, düşük eğitim düzeyi ve düşük kazanç belirtilmektedir. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumunun 1995’de yaptığı Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları konulu araştırmasında, şiddetin, üst gelir gruplarında alkol kullanma nedeniyle görülmekte olduğu, ayrıca kadınların, eşlerinin içki alışkanlığını erkeklerden çok daha büyük bir önemle şiddet sebebi olarak gördükleri belirlenmiştir. Erkeğin alkol kullanımı ile şiddet uygulaması arasındaki ilişki pek çok çalışmaya konu olmuştur. Yaygın kanı, erkeklerin alkolü zorbalıklarına karşı bir özür olarak kullandıklarıdır (33, 45, 58).

Yapılan araştırmalar meslek, toplumsal statü ve eğitim düzeyinin erkeğin uyguladığı şiddetle doğrudan bir bağlantısı olmadığına dikkat çekmektedir. Şiddet uygulayan erkekler arasında toplumun gözünde “iyi bir iş” olarak kabul edilen mesleklere sahip erkeklerin oranı da az değildir (33, 45, 52, 58).

Genelde şiddet uygulayan erkeklerin benlik saygıları düşük, kadın erkek ilişkilerinde geleneksel cinsiyet hiyerarşisine ve erkek üstünlüğüne inanan, davranışları için sürekli başkalarını suçlayan, kıskanç, sahiplenici, bağımlı davranışlarının olumsuz sonuçlarını düşünmeyen kişilik yapısına sahip oldukları belirtilmektedir. Bu karakter özellikleri, toplumsallaşma süreci ile kazanılan imtiyazlı erkeklik rollerinin kapalı aile ortamında pekişmesi ile şekillenmekte ve bu aşamadan sonra kişisel farklılıklar şiddetin düzeyini ve biçimini belirlemektedir (52).

Hamile eşe karşı erkeklerin şiddet uygulaması tam olarak anlaşılmamış olmakla birlikte, doğmamış çocuğa karşı kıskançlık veya fikir karmaşası, büyüyen ekonomik baskılar, kadının artan destek isteği veya azalan seksüel olanaklar olarak belirtilmektedir. Bir araştırmada; Campell'ın hamilelik esnasında dayak yiyen kadınların, istismarcı eş tarafından ilişkileri sürecinde daha sık ve daha kötü dövüldüğünü ifade ettiği belirtilmektedir (5, 59, 60).

2. 2. 5. Şiddet Döngüsü

Gömbül'ün araştırmasında; kadınların neden şiddetin var olduğu bir ortamdan uzaklaşmadığını araştıran Lenora Walker'ın bu konuda şiddet döngüsü olarak adlandırdığı bir teori geliştirdiği belirtilmektedir. Bu teoriye göre; şiddet rasgele ve sürekli olmayıp tekrarlayan olgular halinde ortaya çıkar ve üç fazı vardır.

Şiddet döngüsünün birinci fazında erkek, herhangi bir sebepten gerginleşir. Daha önceden şiddeti yaşamış olan kadın bu tehlikeyi sezer ve ortamın gerginliğini gidermeye çabalar. Bu taktik bir süre işe yarar ve kadının “onun şiddet içeren davranışlarını kontrol edebilirim” yanlış inancını da destekler. Bazen kadın, tam tersine eşini yatıştırmaktan

vazgeçer, öfkesini kontrol etmeye çalışmaz. Erkek bu değişikliği hisseder ve şiddet davranışı ortaya çıkana kadar kızgınlığını devam ettirir.

İkinci fazda kontrol edilemez bir öfkeyle saldırı eylemi oluşur. Kadın, başlangıçta karşılık verir. Fakat bir süre sonra şiddeti durdurmanın en iyi yolunun edilgen kalmak olduğunu öğrenir. Bu faz saatler yada birkaç gün sürebilir. Şiddet sonrası kadında hakim olan duygu, şok, inanmama ve inkardır.

Üçüncü faz “balayı fazı” olarak adlandırılır. Saldırgan hoşça gidecek davranışlarla, ricalarla eşinin gönlünü almaya çalışır; her defasında böyle bir olayın bir daha hiç tekrarlanmayacağı hakkında sözler verir, hastaneye götürür ve hediyeler alır. Bu dönem, kadının hem fiziksel hem de duygusal olarak zayıf olduğu, ilgi ve şefkate gereksinim duyduğu bir dönemdir. Eşinin bu dönemdeki yakın ilgisi her şeyin düzeleceğine inanmasını sağlar hatta şiddeti kendi yetersizliklerinin bir sonucu olarak görür. Eşinin kendisini incitmesine neden olduğu için kendisini suçlar ve şiddetin sorumluluğunu üstlenir. Böylece “mağdur” olma sürecini tamamlar. Bu evrede şiddetin kaçınılmaz bir şekilde tekrarlanacağı gerçeğini inkar eder ve ilişkisini devam ettirmeye karar verir. Zamanla balayı evresi kısaldı ve yok olurken, gerginlik ve şiddet evreleri sıklaşarak uzar (4, 40, 52, 61).

2. 2. 6. Dünya’da ve Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Durumu

Tarihsel süreç incelendiğinde, kadına yönelik şiddetin her toplumda var olduğu görülmektedir. İngiliz yasalarında 1800’lü yılların sonlarına kadar “baş parmak kuralı“ vardı. Buna göre; bir adam eşini baş parmağı kalınlığında bir cisimle dövebilirdi. O dönemde, Avrupa’da sözle karşılık veren, cinsel ilişkiyi kabul etmeyen, düşük yapan, mastürbasyon yapan, eşini azarlayan ve dırdır eden kadınların cezalandırılması gerektiği

belirtilmekteydi. Çin de kadınların ayaklarının bağlanması, müslüman geleneklere göre kadının yakın aile üyeleri dışındaki erkeklerle görüşmesinin engellenmesi ve zina yaptığında kadının taşlanarak öldürülmesi (recm) cezaları bunlara örnektir (12, 46, 60).

ABD’de kadınların eşleri yada eski eşlerince yaralanma, tecavüz edilme yada öldürülme olasılıklarının, diğer kişilerden kaynaklanan saldırı olasılığına göre daha fazla olduğu kaydedilmektedir. Eşlere yönelik saldırıların % 80’inden fazlası, fiziksel travma ile sonuçlanırken bu oran yabancılardan kaynaklanan şiddet eylemlerinde % 54 tür. Federal Bureau Intelligence’ın (FBI) suç indeksinin ortaya koyduğu sonuçlara göre; kadınların eşi tarafından fiziksel şiddet görme insidansı, tecavüz ve diğer şiddet olaylarından daha fazladır. Bir araştırmada belirtildiğine göre; Davidson’un çalışmaları tüm Amerikalı evliliklerin % 50-60’ında en azından bir kez dayak olayı yaşandığını göstermektedir. ABD’de 1987 yılında öldürülen kadınların % 29’u eşleri veya erkek arkadaşları tarafından öldürülmüştür. Ayrılma, boşanılmış olan eş veya sevgililerde işe katılırsa bu oran % 33’ e çıkmaktadır (33, 44, 62).

Kanada’da 1993 yılında yapılan ülke çapındaki bir araştırmada Toronto’da 604 evli ve dul kadınla yine rastgele telefon örneklemeyle yapılan araştırmada kadınların % 36.4 ü ilişkilerinde fiziksel olarak istismar edildiklerini % 11.3 ciddi fiziksel istismara ve % 14.4 de son bir yıl içinde istismara maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Hindistan da, Yeni Delhi de Kadın Kaynakları Merkezinin hizmetlerinden yararlanan kadınların % 80’inin evde kocaları tarafından dövüldüğü belirtilmektedir. Evlilikte şiddet uygulamasını yasaklayan bir yasa çıkmış olmasına rağmen polis genellikle kadın dövme suçu olarak kabul etmemektedir. Fransa’da kadınların % 51’i, Şili’de % 80’i Pakistan’da % 99’u Tayland’da % 50’si eşinden dayak yemektedir. Ekvator da kadınların % 80’i fiziksel şiddete maruz kalmakta, Nikaragua da ise erkeklerin % 44’ü eşlerini yada kız arkadaşlarını dövmektedirler (5, 46, 57, 63, 64).

Fiziksel şiddete uğrayan kadın başka şiddet çeşitlerine de maruz kalmaktadır. Bir çalışmada fiziksel şiddete uğrayan kadınların % 36'sı eşlerinin kendilerine tecavüz edildiklerini bildirmektedir. Psikiyatri servislerinden hizmet alan kadınların çoğunun eşleri tarafından fiziksel şiddet gören kadınlar olduğu belirtilmektedir. Bir araştırmada; Walker'a göre dayak yiyen kadınlarda genel popülasyona göre iki kat daha fazla oranda depresyon görüldüğü, Stark'a göre ise; intihar girişiminde bulunan kadınların % 26'sı, alkolik kadınların % 30'unun dayak yiyen kadınlar olduğunu belirtmektedir (65).

Kadına yönelik şiddet, Türkiye'de de aile içinde oldukça yaygın olan bir halk sağlığı sorunudur. Ancak geleneksel aile yapısında bu sorunun gizli kalması gerektiği düşünüldüğünden, yapılan çalışmalarda var olanın oldukça altında saptanabilmekte, hatta şiddetin bir terbiye biçimi olduğu ve bu yüzden doğal bir davranış gibi algılandığı görülmektedir. Çünkü örf ve adetler düzeyinde "evde erkeğin sözü geçmeli" inancından yola çıkılarak şiddet meşrulaştırılmakta ve devamı sağlanmaktadır (13, 64, 66, 67, 68). Türkiye'de 1980 yılları sonrasında, kadına yönelik şiddet toplum tarafından fark edilmeye başlanmıştır ve 19 ocak 1986'da Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi sözleşmesi yürürlüğe girmiştir (34).

Bir araştırmada belirtildiğine göre; Piar'ın 1990 yılında yaptığı bir çalışmada eşlerin birbiriyle tartışma oranı % 61, eş tarafından dövülme oranı % 18 bulunmuştur. Malatya da yapılan bir çalışmada eş tarafından dövülme oranı % 17,8 olarak bulunmuştur. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumunun 1997 yılında yaptığı araştırmaya göre bu oran % 29,6 dır. Dayak olaylarının % 46,9'unda fiziksel zarar meydana gelmekte, dörtte birine doktor müdahale etmekte ve dayak yiyen kadınların % 57,1'i durumu sessizce kabul etmektedir (5, 45, 68).

Ülkemizde Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu'nun (1994) araştırmasında; ailelerin % 34'ünde fiziksel şiddet, %53'ünde sözel şiddet olduğu ve çocuklarında % 46'sının fiziksel şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır. Ebeveynlerin geçmişlerinde fiziksel şiddete maruz kalma oranları ise % 70'dir. Şiddete maruz kalanların % 80'i şiddet karşısında yapılacak bir şey olmadığına inanmaktadır. Kadın Dayanışma Vakfının araştırmasında; kadınların sadece %3'ü eşinden şiddet görmediklerini söylemişlerdir. Başka bir araştırmaya göre halkın dörtte biri erkeklerin eşlerini dövmelelerini olağan karşılamaktadır (34, 89, 52).

Şiddeti durdurmak için, şiddet uygulayan eşten ayrılmanın her zaman çözüm olmadığı görülmektedir. Ayrılmaya karar veren yada ayrılan kadınların çoğunun tekrarlayan şiddete, tehditlere maruz kaldıkları, hatta bazı olgularda öldürüldükleri görülmektedir. Konya'da 1994 yılında yapılan bir araştırmada, boşanmada kadının fiziksel saldırıya hedef olma oranı % 33,09 olarak bulunmuştur. Arıkan'ın "Yoksulluk, Evlilikte Geçimsizlik ve Boşanma" konulu araştırmasında; kadınlar tarafından en fazla belirtilen geçimsizlik nedeni olarak kocanın karısını dövmesinin % 53,42 oranında olduğu belirtilmektedir. Ailede kadına karşı şiddet ve kadın suçluluğu araştırmasında hapisanedeki kadınların % 63,9'u eşlerinin kendilerine karşı kaba kuvvet kullandığını ifade etmişlerdir (12, 61, 69).

Türkiye de kadın şiddete uğradığını ifade etmek istememektedir. Buna rağmen erkek bunu doğal bir davranış olarak daha kolaylıkla ifade etmektedir. Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü'nün yaptığı bir çalışma sonuçlarına göre Türkiye de erkeklerin % 44,9'u kadın kocasına itaat etmediği zaman kocasının onu dövmeye hakkı olduğunu düşünmektedir. Aynı araştırmaya göre erkeklerin % 66,2'si evde erkeğin mutlak otoritesi olduğuna ve kadının ona itaat etmesi gerektiğine inanmaktadır. Çünkü erkeklerin % 53,7'si kadınlardan daha akıllı ve üstün olduklarını, % 64'ü kadın kocasıyla bir anlaşmazlığa

düştüğünde, onunla tartışmak yerine kadının durumu sessizce kabullenmesini onaylamaktadır (45, 49).

2. 3. BENLİK SAYGISI VE ŞİDDET

Eşinden şiddet görme, insanı kendi evinde yani en güvendiği yerde, can damarından vuran bir durumdur. İnsanın en yakını bildiği kişi tarafından saldırıya uğraması, şiddete maruz kalması, yaşamak için ihtiyacı olan temel güven duygusunu zedeleyerek tarifi mümkün olmayan bir acı, umutsuzluk, eziklik ve utanç yaşamasına neden olur. Kadının şiddet görmesi, benlik saygısını, kendine güvenin ve kendisiyle ilgili değerlilik duygularını zedeler. Şiddetin yoğunluğu arttıkça benlik saygısının örselenme derecesi de artar (13, 49).

Şiddete uğrayan kadının şiddete ilk tepkisi şok ve inanmamadır. Şiddetin kendi başına gelebileceğini hiç düşünmediğinden bu durumu bir süre kabullenemez, fakat daha sonra niçin böyle bir durum yaşadığını sorgulamaya başlar ve en sonunda kendini suçlamaya yönelir. Şiddet gören kadında, güçsüzlük duygusu çok belirgindir. Şiddeti engelleyemediği ve şiddete maruz kaldığı için utanç duymakta, kendi yeterliliğine güvenmemekte, kendini suçlu ve şiddetin sorumlusu olarak görmektedir. Kendine duyduğu kızgınlık, duygularını paylaşamaması, bir süre sonra kendine ve başkalarına güvenini kaybetmesine yol açmaktadır. Suçluluk duygusu ve benlik saygısında azalma, depresyona girmesine neden olur (4, 5, 40, 52).

Bir araştırmada belirtildiğine göre; Coopersmith (1967) benlik saygısı ile çevreye uyum arasında doğru orantılı bir ilişki olduğunu, düşük benlik saygısı olan bir bireyde yüksek düzeyde kaygı, psikosomatik ve depresyon belirtilerinin bulunduğunu belirlemiştir. Kadının kendine güvenini kaybederek benlik saygısının azalması, şiddeti

durdurmak için çözüm bulmasını engelleyerek şiddet ortamına katlanmaya devam etmesine neden olmaktadır. İlk şiddet atağından sonra, erken dönemde evi terk eden kadınların, gerçeği iyi değerlendirebilen, benlik saygısı yüksek, destek güçleri olan kişiler olduğu belirlenmiştir (4, 13, 21, 40, 52, 61).

Şiddete uğrayan kadınların duygusal olarak etkilenmeleri incelendiğinde egemen olan duyguların başında ümitsizliğin geldiği, bu duyguyu öğrenilmiş çaresizlik ve bilinmeyen korkusunun beslediği bulunmuştur. Kadınlar şiddete dur diyecek kadar güçlü olmadığı için her şeyin o kadar kötü olmadığına kendini inandırabilir. Yaşadığı şiddet ortamının ciddiyetini küçümseyebilir yada önemsemeyebilir. Gerçekte bu bir savunma mekanizmasıdır. Benlik saygısı azalmıştır ve kendi durumunu gerçekçi olarak değerlendirmekten uzaklaşmıştır (4, 13).

Benlik saygısının düşük olması değiştirilmesi gereken şeyleri değiştirmek için harekete geçme yeteneğimizi etkiler. Kadının, şiddet kısır döngüsünden kurtulabilmesi için benlik saygısını güçlendirici yaklaşımlarla desteklenmesi, kendi çözümünü, kendisinin bulmasına yardımcı olunması gerekir. Kadın “mağdur” statüsünden kurtularak kendi yaşamının denetimini elde etmesi için desteklenmeli en kalıcı sığınmağın kendi özgüveni olduğunu kavramalıdır (3, 13, 40).

2. 4. HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI

Hemşirelik, yalnızca hastalıklardan yakınan kişilere bakım sağlamayı değil, aynı zamanda sağlıklı yaşam koşullarını kazandıracak yararlı girişimleri de içermelidir. Hemşireler, sağlık personeli içinde şiddet döngüsünün tanımlanmasında, buna müdahale etmekte ve benlik saygısını yükseltmekte kadınlara yardım edebilecek en önemli pozisyona sahiptir (11, 39, 44).

Kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve benlik saygısının yükseltilmesi için yapılacak hemşirelik girişimleri; kadının toplumsal statüsünün yükseltilmesi, şiddetin kuşaklar arası geçişinin engellenmesi, şiddetin durdurulması, benlik saygısı yüksek bireylerin yetiştirilmesi olarak ele alınabilir (4, 10, 70).

Şiddeti önlemek ve kadının benlik saygısını arttırmak için, geleneksel tutumların değiştirilmesi, cinsiyete bağlı ayrımcılığın ortadan kaldırılması, kadının toplumsal statüsünün, eğitim düzeyinin yükseltilmesi, eşit iş olanaklarının sağlanması ve kendine yeten bireyler haline getirilmesi önemlidir (4, 7, 31, 40, 71).

Aile içi şiddete tanık olan çocuklar, yakın bir ilişkiyi bu yolla kontrol etmeyi öğrendikleri için şiddetin kuşaklar arası geçişi mümkün olmaktadır. Bu nedenle aile içinde şiddet ortamının yaşanmaması önem taşımaktadır (10, 72).

Benlik saygısı yüksek bireylerin yetiştirilmesi için hemşireler, doğum öncesi dönemden başlayarak tüm aşamalarda ebeveynlerle işbirliği içinde olmalıdırlar. Çocukta, benlik gelişimi üzerinde en önemli rolü olan kişiler anne-babalardır. Yaşamın ilk yıllarındaki sağlıklı anne-baba ilişkisi, çocuğa temel güven duygusu kazandırmada oldukça önemlidir. Çocuğun benlik saygısının gelişmesinde koşulsuz sevginin hem sözel hem de davranışsal olarak gösterilmesi gerekir. Sağlıklı bir aile ortamında yetişmek,

kişinin, girişken, bağımsız, problem çözme becerisine sahip ve kendine güven duyan bireyler olmasını etkilemektedir (16, 30, 73, 74).

Tüm sağlık personelinin eğitiminde, benlik saygısının önemi ve sosyal bir problem olan kadına yönelik şiddetle ilgili konular müfredat programına alınmalıdır. Bu şekilde yetişen sağlık personeli pasif olmaktan çıkıp aktif hale gelerek, şiddet gören kadının belirlenmesinde ve toplumun duyarlılığının artırılmasında önemli bir role sahiptir. Özellikle acil servislerde ve halk sağlığı alanında çalışanların hizmet içi eğitim programları ile de desteklenmesi gerekir. Bir araştırmada belirtildiğine göre; Rose ve Sanders (1986) hemşirelerin, şiddetin doğası ve kadın üzerindeki etkilerine ilişkin bilgi düzeyi arttıkça, şiddet gören kadına yönelik destekleyici tutum ve yaklaşımlarının arttığını belirlemişlerdir (10, 75, 76).

Hemşireler, bütüncül bakım ve savunuculuk rollerine odaklandıklarında, şiddet döngüsünü tanımlayarak, duruma müdahale edebilir. Bu hemşirelik yaklaşımı sayesinde, kadının daha fazla zarar görmesi en aza indirilebilir, hatta önlenebilir. Kadına yönelik şiddetin karmaşıklığı ve kurumların geleneksel yaklaşımları gibi nedenler, hemşirelerin bu sorunu etkin bir biçimde ele almalarını engellemektedir (10, 11, 53, 77).

Hemşirelik girişiminin ana hedefi, şiddet gören kadının belirlenmesi ve kendini rahat ifade edebileceği bir iletişim ortamının sağlanmasıdır. Dikkatli bilgi toplama aşamasından sonra kadının, alacağı kararları iyice düşünerek ve bütün seçenekleri göz önüne alarak emin olmasına yardımcı olunmalıdır. Onun adına karar verilmemeli ve kararlarını etkilemeye çalışmamalıdır. Eğer kadın henüz eşini terk etmeye hazır değilse ona kolayca saklayabileceği bir kart verilebilir. Bu kartın üzerinde sığınma evi, varsa destek gurupları, polis, savcılık telefonları olan ve şiddet döngüsünün kaçınılmazlığına

dair bir, iki mesaj ile birlikte kimsenin şiddeti hak etmediğini belirten ifadeler bulunabilir (8, 33, 77).

Acil servise başvuran her kadın rutin olarak ailesel şiddet yönünden değerlendirilebilir. Ayrıca çocukta bir istismar hikayesi varsa annede olma ihtimali belirgin olarak artmaktadır. Hemşireler ve diğer sağlık çalışanları baş vuran kadınların yaşamlarında şiddetin görünümüne yönelik belirtileri araştırmalıdır (11, 58, 78). Acil servislerde kuşku edilen hastaya rahatsız edici olmayan soruları empatik bir yaklaşımla sormak gerekir. Bu sorular; "Pek çok hasta bana yakını olan bir kişi tarafından incitildiğini ve yaralandığını söylüyor. Bu size de olmuş olabilir mi? Sizi dövüyorlar mı?" şeklinde olabilir. Sağlık kuruluşlarında şiddet gören kişiler tedavi edilirken, güvenlik önlemleri sağlanmalıdır. Örneğin, hastanın adı yerine takma isim kullanılabilir. Doğum öncesi bakım sırasında da kadının şiddet belirtileri yönünden izlenmesi önem taşımaktadır (11, 36, 79).

Halk sağlığı hemşireleri ev ziyaretleri sırasında ailesel şiddetin varlığını fark edebilirler. Şiddetin önlenmesi ve kadının evde güvenliğinin sağlanması, halk sağlığı hemşiresinin en önemli görevlerindedir. Halk sağlığı hemşireleri, eğitimciler, araştırmacılar birlikte çalışarak ailesel şiddetin prevalansını belirlemeli ve durdurulmasına ilişkin çözüm üretilmelidir (55).

Sağlık çalışanlarının genellikle şiddet gören kadına yaklaşımda fiziksel yaralanmalarına odaklandıkları görülmektedir. Bir araştırmada belirtildiğine göre; Perley sağlık çalışanlarının şiddet gören kadının ihtiyaçları karşısında "duygusuz" davrandıklarını ifade etmektedir. Şiddet gören kadının en çok ihtiyaç duyduğu yardımlardan biri olan duygusal desteğin sağlanabilmesi için, iyi bir iletişim kurma önemlidir. İletişim onun yaşadığı izolasyonu duygusunu azaltacaktır. Kadının bir birey

olarak şiddet içeren davranış biçimlerinin yanlış olduğunu ve hiç kimsenin böyle bir davranışı hak etmediğini bilmesi gerekir (11, 44, 54).

Şiddet gören kadına yönelik tüm bu hemşirelik yaklaşımlarını özetleyecek olursak (4, 41, 79, 80, 81);

- Fiziksel incinmelerin mümkün olduğunca çabuk tedavi edilmesi,
- Kadının girdiği şiddet döngüsünden çıkarılması,
- Kadının hamilelikte şiddetten korunması,
- Çocukların şiddet ortamında yetişmesinin ve şiddet görmesinin önlenmesi,
- Kadının suçluluk ve utanma duygusu ile baş edebilmesi,
- Daha girişken olması için desteklenmesi,
- Kendini “kurban” değil saygıdeğer bir birey olarak algılaması,
- Kendi güçlü yönlerini ve yaşam amaçlarını tanımada yardımcı olunması,
- Yaşamını kontrol edebileceği duygusunu yeniden kazanması,
- Çözüme ilişkin seçenekleri tanınması,
- Sağlık ekibi üyelerinin rolüne ilişkin bilgisinin artırılması,
- Kadına yasal haklarının açıklanması,
- Var olan desteklerin (arkadaş, aile, komşu, vb.) farkına varması,
- Yardım alabileceği toplumsal kaynakları (sığınma evi, ekonomik yardım, çocuk bakımı, eğitim vb.) tanınması,
- Şiddeti önlemede tüm toplum kaynaklarının katılımının sağlanması,
- Şiddet uygulayan kişilere verilecek cezaların caydırıcı olması,
- Kadınlara ve çocuklara barınma olanağı sağlayacak sosyal kurumların açılması,
- Şiddet gören kadınlar için hemşireler, rehabilitasyon uzmanları, sosyal hizmet uzmanları, doktorlar ve hatta avukatların bir ekip hizmeti vermesi şeklinde ifade edilebilir. Gerçekleşmesi uzun zaman alsa da, kadınların şiddet korkusu olmayan bir dünyada yaşamaları için benlik saygılarının güçlendirilmesi önemlidir (34).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3. 1. Araştırmanın Tipi

Bu araştırma, Burdur ili Gölhisar ilçesinde eşi tarafından fiziksel şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı düzeylerini belirlemek amacıyla planlanmış tanımlayıcı bir çalışmadır.

3. 2. Araştırmanın Yeri

Burdur, Denizli, Antalya ve Isparta illeri arasında yer alan Akdeniz bölgesinde bulunan bir ilimizdir. Burdur ilinin toplam 10 ilçesi bulunmaktadır. Araştırma Burdur ili Gölhisar ilçe merkezinde yapılmıştır. İlçe merkezinde bulunan toplam 15-49 yaş evli kadın sayısı 2263'dür.

Gölhisar, 12.700 nüfuslu bir ilçedir. Gölhisar ilçesinde I ve II nolu olmak üzere toplam 2 sağlık ocağı bulunmaktadır. Gölhisar'da 1953 yılında Hükümet Tabipliği kurulmuştur. Burdur ilinin 1983'de sosyalizasyon bölgesi olmasından sonra Sağlık Ocağı ve Sağlık Merkezi kurulmuştur. Gölhisar Devlet Hastanesinin 1994 yılında faaliyete geçmesi ile birlikte Sağlık Merkezi, Gölhisar I no.lu Sağlık Ocağı olarak hizmet vermeye devam etmiştir. I no.lu sağlık ocağına bağlı 5 mahalle 8 köy ve 3 sağıkevi (Evciler, Hisarardı ve Uylupınar Sağlık evleri) bulunmaktadır. I no.lu Sağlık Ocağı 2 pratisyen hekim, 6 ebe, 2 hemşire, 3 sağlık memuru, ve 1 çevre sağlık teknisyeni ile hizmet vermektedir. I no.lu sağlık ocağında; kan grupları, kan şekeri, hemoglobin tayini ve idrar tahlili yapılmakta, aşılama, enjeksiyon, pansuman, aile planlaması hizmetleri (RİA uygulama, kondom ve oral kontraseptif) verilmektedir. Poliklinik hizmeti ile günlük hasta muayeneleri yapılan sağlık ocağında, 1999 yılında 27086 hasta poliklinik hizmetinden

yararlanmıştır. I no.lu Sağlık Ocağı bölgesinde ilçe merkezinde 15-49 yaş kadın sayısı 841 kişidir. Ebeler ev ziyaretlerinde 0-5 yaş gurubu çocuk izlemi, gebe ve loğusa izlemleri yapmaktadırlar. (82)

II no.lu Sağlık Ocağı 1996 yılında hizmet vermeye başlamıştır. Burada 2 pratisyen hekim, 8 ebe, 2 hemşire, 3 sağlık memuru ve 2 çevre sağlık teknisyeni görev yapmaktadır. Bu sağlık ocağında, aşılama, enjeksiyon, pansuman, aile planlaması hizmetleri verilmektedir. Poliklinik hizmeti ile günlük hasta muayeneleri yapılan sağlık ocağında 1999 yılında 8384 kişi poliklinik hizmetlerinden yararlanmışır. II No.lu sağlık ocağı bölgesinde 15-49 yaş kadın sayısı 1422 kişidir. Ebeler ev ziyaretlerinde 0-5 yaş grubu çocuk izlemi, gebe ve loğusa izlemi yapmaktadırlar (83).

3. 3. Araştırmanın Evreni Ve Örneklemi

Araştırmanın evreni Burdur ili Gölhisar ilçe merkezinde yaşayan evli kadınlardır.Gölhisar ilçe merkezinde yaşayan 15-49 yaş evli kadın sayısı 2263 kişidir. Gölhisar ilçe merkezinde bu güne kadar şiddet gören kadınlara yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Kadınların şiddet gördüklerini tanımadıkları bir araştırmacıya rahatlıkla ifade edemeyecekleri düşünülerek her iki sağlık ocağında çalışan 14 ebe ile tek tek görüşülerek, eşleri tarafından fiziksel şiddet gören kadınların isimleri ve adresleri belirlenmiştir. Ayrıca Emniyet Amirliğinden, Cumhuriyet Savcılığında ve bazı avukatlardan da bu konuda bilgi istenmiştir. Ebelerle birlikte fiziksel şiddet gördüğü belirtilen 60 kadın, yaş, eğitim, sürekli çalışması ve aynı mahallede yaşama özellikleri yönünden benzer olan 120 evli kadın saptanmıştır. Gruplar arasında yaş, eğitim durumu, sürekli çalışma açısından istatistiksel olarak bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$) (Tablo-1). Çalışma sırasında, eşi tarafından şiddet gören 13 kadın daha belirlenmiş ve aynı yöntemle şiddet görmeyen 26 kadın daha tespit edilmiştir. Araştırma kapsamına

alınan kadınlardan 4'ü şiddet görmediğini ifade ettiği için, kontrol grubu olan 8 kadın ile birlikte 12 anket değerlendirme dışı bırakılmıştır.

3. 4. Araştırmanın Sınırlılığı

Ebelerin, Gölhisar'a bağlı köylerde yaşayan kadınların şiddet görme durumlarına ilişkin bilgi verememesi nedeniyle araştırma Gölhisar ilçe merkezinde yapılmıştır. Araştırmacıya doğru bilgi verilemeyeceği düşünüldüğünden araştırmanın sadece ilçe merkezinde yapılması, bölgede yaşayan kadınların şiddet görme prevalansının bilinmemesi araştırmanın sınırlılığıdır.

3. 5. Veri Toplama Formlarının Düzenlenmesi

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak iki form kullanılmıştır. Bunlar; kadınları tanıtıcı bilgi formu ve Coopersmith Benlik-saygısı Ölçeği 'dir.

Kadınların Tanıtıcı Bilgi Formu: Kadınların sosyo-demografik özellikleri; yaş, eğitim ve sağlık güvencesi olma durumu, anne-baba eğitimi, en uzun süre yaşadığı yerleşim yeri, evlenme yaşı, evlilik süresi, evlenme biçimi, eşi ve çocukları dışında evde yaşayan başka kişilerin varlığı, kendi huyunu tanımlaması, çalışma durumu, çalışmasına kimin karar verdiği, ailesinin maddi katkı sağlama durumu, ekonomik durumu, aile gelirini kimin yönettiği, kadının eşiyle birlikte gittiği yerler, yalnız gidebildiği yerler, sorunlarını paylaştığı kişiler, evliliğini nasıl değerlendirdiği, çocukluğunda ana-babasından şiddet görme durumu, erkeklerin eşlerine şiddet uygulama nedenlerine ilişkin düşünceleri, eşi tarafından dövülen kadınların yapması gerekenlere ilişkin görüşleri, eşinden şiddet görme durumu, şiddetin başlama zamanı, eşinden şiddet görmeyi hak

ettiğini düşünme durumu, eşlerinin sosyo-demografik özellikleri; yaş, eğitim ve çalışma durumu, huyu, kumar oynama, alkol kullanma durumu ile ilgili soruları kapsamaktadır (Ek I).

Coopersmith Benlik saygısı Ölçeği (Self-esteem Inventory):

Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı, “Coopersmith Benlik Saygısı ölçeği kullanılarak belirlenmiştir. Stanley Coopersmith tarafından geliştirilen bu ölçek kişinin çeşitli alanlarda kendisi hakkındaki tutumunu değerlendirmede kullanılan bir ölçme aracıdır. Bu ölçek için geçerli olan benlik saygısı kavramı; kişinin kendisi hakkında ve sürekliliği olan bir değerlendirme anlamında kullanılmıştır. Böyle bir değerlendirme, kişinin kendisi için onayladığı yada onaylamadığı bazı özellikleri ile ilgilidir. Ölçek için kabul edilen benlik saygısı tanımının üç özelliği vardır:

- 1- Benlik saygısı kişinin kendisiyle ilgili genel değerlendirmeyi yansıtan bir yargıdır.
- 2- Bu yargının görelî olarak sürekliliği olup, hemen değişmeme özelliğine sahiptir.
- 3- Bu yargı, kişinin yaşına, cinsiyetine ve sosyal rollerine bağlı çeşitli konularına göre farklılaşabilir.

Başlangıçta Coopersmith tarafından çocuklara uygulanmak üzere 50 madde halinde hazırlanmış olan benlik saygısı ölçeği, daha sonra çeşitli yaş gruplarına uygulanacak biçimde geliştirilmiştir. ölçeğin hazırlanmasında Rogers ve Dymond'un araştırma ve çalışmalarından yararlanılmıştır. Halen ölçeğin çocuklara ve yetişkinlere uygulanmak üzere iki ayrı formu vardır.

Bu araştırmada, ölçeğin yetişkinler için olan formu kullanılmıştır. Yetişkinler için hazırlanmış olan benlik saygısı ölçeği, “bana uygun” ve “bana uygun değil” şeklinde işaretlenebilen 25 cümleden oluşmaktadır. Bu cümlelerde kişinin hayata bakış açısı, aile

ilişkileri, sosyal ilişkileri ve dayanma gücü ile ilgili ifadeler bulunmaktadır. Alınan puan yükseldikçe benlik saygısı da yükselmektedir (84).

Ölçeğin Geçerlik ve Güvenirliği:

Coopersmith benlik saygısı ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarını Turan ve Tufan (1987) yapmıştır.

İkizoğlunun çalışmasında ölçeğin güvenilirlik çalışmasının, Turan tarafından 30 kanserli hasta üzerinde gerçekleştirildiği belirtilmektedir. 15 gün arayla hastalara ölçeği uygulamış, “test-yeniden test” sonunda $r = 0.65$ sonucunu önemli bulmuştur. Ayrıca Tufan tarafından mart 1987’de H.Ü. Sosyal Hizmetler Yüksekokulu ikinci sınıf öğrencilerinden 56 kişilik bir gruba 15 gün ara ile uygulandığı, “test-yeniden test” sonucunda $r = 0.76$ sonucunu bulunduğu belirtilmektedir (84).

Ölçeğin Değerlendirilmesi

Benlik Saygısı Ölçeği’nin istatistiksel analizinde her cümle için Stanley Coopersmith tarafından belirlenen değerlendirme kullanılmıştır. Buna göre, ölçekteki 1, 4, 5, 8, 9, 14, 19 ve 20. maddeler “benim gibi” olarak işaretlenirse 1 puan; 2, 3, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 24 ve 25. maddeler “benim gibi değil” olarak işaretlenirse 1 puan, bunlara uygun biçimde yanıtlanmazsa “0 puan” verilmektedir. Ölçekten elde edilen toplam “ham puan”olarak değerlendirilir. Bu sayı 4 sayısı ile çarpılarak bireyin aldığı “gerçek puan” elde edilir. Ölçekte 25 madde bulunduğundan, her ölçekten elde edilen gerçek toplam puan değeri 0 ile 100 puan arasında değişebilmektedir. Bireyin ölçekten almış olduğu puan 10-30 puan arasında ise düşük, 31-70 puan arasında ise orta ve 71-100 puan arasında ise yüksek benlik saygısı olduğu sonucuna varılır (31).

3. 6. Veri Toplama formlarının Uygulanması

Veri toplama formları, gerekli izin alındıktan ve kadınlara gerekli açıklama yapıldıktan ve onamları alındıktan sonra uygulanmıştır.

Kadınları tanıtıcı bilgi formunun ön uygulaması Gölhisar ilçesine bağlı İbecik köyünde 10 kadına uygulanarak yapılmıştır. Kadınları tanıtıcı bilgi formunda gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra uygulamaya başlanmıştır.

Araştırma kapsamına alınan kadınların adresleri tespit edilmiş ve oturdukları mahallelerin krokileri Gölhisar Belediyesi'nden alınarak, yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak anketler doldurulmuştur. Her gün ortalama 10 kadın ile görüşme yapılmıştır. Bu uygulama her bir kadın için ortalama 20 dakika sürmüştür.

3. 7. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmada yer alan tüm veriler, bağımlı ve bağımsız değişkenler dikkate alınarak bilgisayarda SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 8.0 programında, uygun istatistiksel yöntemler ile analiz edilmiştir. Şiddet gören ve görmeyen kadınları ve eşlerini tanıtıcı bilgileri; Ki kare, Kolmogorof Smirnov, benlik saygısı puan ortalamalarının çeşitli değişkenlerle ilişkisi; Kruskal-Wallis, Mann-Whitney U, t testi, benlik saygısı düzeyleri; Kolmogorof Smirnow ve benlik saygısı puan ortalamaları için; Mann-Whitney U testleri kullanılmıştır.

3. 8. Süre ve Olanaklar

Araştırmanın planlanması ve gerekli hazırlıkların yapılması Ocak-2000 tarihinde başlamış, verilerin toplanması ve yazımı mart-2001 yılında tamamlanmıştır.

3. 9. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri

Bağımlı Değişken: Eşleri tarafından şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamaları.

Bağımsız Değişken: kadınlarla ilgili özellikler; yaş, eğitim durumu, sağlık güvencesi, en uzun süre yaşadığı yerleşim yeri, evlenme yaşı, kaç yıllık evli olduğu, evlenme biçimi, eş ve çocukları dışında evde yaşayan başka kişilerin varlığı, kendi huyu, çalışma durumu, çalışmasına kimin karar verdiği, ekonomik durumu, aile gelirini kimin yönettiği, kadının ailesinden maddi yardım görme durumu, kadının eşiyile birlikte gittiği yerler, kadının yalnız gidebildiği yerler, sorunlarını paylaştığı kişiler, evliliğini değerlendirmesi, çocukluğunda anne-babasından şiddet görmesi, erkeklerin eşlerine şiddet uygulama nedenlerine ilişkin düşünceleri, eşi tarafından dövülen kadınların yapması gerekenlere ilişkin görüşleri, eşinden şiddet görme durumu, şiddetin başlama zamanı ve şiddeti hak ettiğini düşünme durumu, eşlerinin sosyo-demografik özellikleri; yaş, eğitim ve çalışma durumu, huyu, kumar oynama ve alkol kullanma durumu ile ilgili soruları kapsamaktadır (Ek I).

4. BULGULAR

Araştırma sonuçlarından elde edilen, şiddet gören ve görmeyen kadınlar ve eşlerinin tanıtıcı bulguları; sosyo-demografik veriler, şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı düzeyleri ile benlik saygısı puan ortalamaları, şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkinin incelendiği tablolardan oluşmaktadır.

4. 1. ŞİDDET GÖREN VE GÖRMİYEN KADINLAR VE EŞLERİ İLE İLGİLİ TANITICI BİLGİLER

Tablo-I-Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Sosyo-Demografik özelliklerine Göre Dağılımı

Değişkenler	Şiddet Gören Sayı	Şiddet Gören %	Şiddet Görmeyen Sayı	Şiddet Görmeyen %	
Yaş Grupları					
19-29	23	33.3	48	34.8	$X^2=0.072$
30-40	30	43.5	60	43.5	$Sd=2$
41+	16	23.2	30	21.7	$P= 0.965$
Eğitim Durumu					
Okur-Yazar Değil	5	7.2	9	6.5	$X^2=0.098$
İlkokul	43	62.3	88	63.8	
Ortaokul,Lise	18	26.1	33	23.9	$p=1.000$
Yüksekokul	3	4.3	8	5.8	
Çalışma durumu					
Sürekli Çalışan	8	11.6	13	9.4	$X^2=9.327$
Geçici Çalışan	28	40.6	30	21.7	$sd = 2$
Çalışmayan	33	47.8	95	68.8	$p=0.009$
En Uzun Süre Yaşadığı Yer					
Köy	8	11.6	33	23.9	$X^2=0.836$
İlçe	59	85.5	100	72.5	
Şehir	2	2.9	5	3.6	$p=0.488$
Sağlık Güvencesi					
Var	40	58.0	106	76.8	$X^2=7.856$
Yok	29	42.0	32	23.2	$sd=1$
Toplam	69	100	138	100	$p=0.005$

Şiddet gören ve görmeyen kadınların yaş gruplarına, eğitim, çalışma , en uzun süre yaşadıkları yer ve sağlık güvencesi olma durumlarına göre dağılımları Tablo I'de

görülmektedir. Şiddet gören grupta yaş ortalaması 34.03 ± 8.46 , şiddet görmeyen grupta bulunan kadınların yaş ortalaması ise 33.70 ± 8.34 olarak belirlenmiştir. Şiddet gören kadınların, % 43.5'i 30-40 yaş grubunda yer almaktadır. Şiddet gören ve görmeyen kadınların yaş gruplarına göre dağılımı arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Şiddet gören ve görmeyen kadınların eğitim durumlarına göre dağılımları incelendiğinde; şiddet görenlerin % 62.3'inin ilkökul, % 4.3 'ünün ise Üniversite mezunu olduğu, şiddet görmeyenlerin % 63.8'i ilkökul iken % 5.8'inin yüksek okul mezunu olduğu görülmektedir. Her iki grup arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Şiddet gören ve görmeyen kadınların çalışma durumlarına göre dağılımları incelendiğinde; şiddet gören kadınların % 11.6'sının sürekli çalıştığı, % 40.6'sının geçici çalıştığı, % 47.8'inin ise çalışmadığı belirlenmiştir. Şiddet görmeyen kadınların ise % 9.4'ünün sürekli çalıştığı, % 21.7'sinin geçici olarak çalıştığı, % 68.8'inin ise çalışmadığı saptanmıştır. Şiddet gören ve görmeyen kadınların çalışma durumları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.01$).

Şiddet gören kadınların en uzun süre yaşadıkları yerleşim yerine göre dağılımlarına bakıldığında % 85.5'inin ilçe, % 11.6'sının köy, % 2.9'unun ise şehirde yaşadığı belirlenmiştir. Şiddet görmeyen kadınların % 72.5'inin ilçe, % 23.9'u köy ve % 3.6'sı şehir merkezinde daha çok yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Şiddet gören ve görmeyen kadınların en uzun süre yaşadıkları yer açısından arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Araştırmaya katılan ve şiddet gören kadınların % 58'inin sağlık güvencesi olmasına karşın % 42'sinin hiçbir sağlık güvencesi bulunmamaktadır. Şiddet görmeyen kadınlarda ise sağlık güvencesi olma oranı % 76.8 iken, sağlık güvencesi bulunmayanların oranı % 23.2'dir. Şiddet gören ve görmeyen kadınların sağlık güvencesi olma durumları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.01$).

Tablo -II-Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Evlenme Yaşı, Evlilik Süresi Ve Evlenme Biçimlerine Göre Dağılımları

Değişkenler	Şiddet Gören		Şiddet Görmeyen		
	Sayı	%	Sayı	%	
Evlenme Yaşı					
14-17 yaş	22	31.9	48	34.8	$X^2=0.804$ $Sd=2$ $P=0.669$
18-21 yaş	32	46.4	67	48.6	
22 yaş ve üzeri	15	21.7	23	16.7	
Evlilik Süresi					
1-4 yıl	4	5.8	17	12.3	$X^2=0.442$ $P=0.990$
5-9 yıl	18	26.1	32	23.2	
10 yıl ve üzeri	47	68.1	89	64.5	
Evlenme Biçimi					
Anlaşarak	18	26.1	28	20.3	$X^2=0.894$ $Sd=1$ $P=0.344$
Görücü usulü	51	73.9	110	79.7	
Toplam	69	100	138	100	

Şiddet gören ve görmeyen kadınların evlenme yaşı, evlilik süresi ve evlenme biçimine göre dağılımı Tablo II'de verilmektedir. Şiddet gören grupta evlenme yaşı ortalaması 19.26 ± 3.03 , şiddet görmeyen grupta bulunan kadınların evlenme yaşı ortalaması ise 18.77 ± 2.59 olarak belirlenmiştir. Şiddet gören ve görmeyen kadınların evlenme yaşlarına göre dağılımları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Şiddet gören kadınların evlilik sürelerine göre dağılımlarına bakıldığında; %5.8'inin 1-4 yıllık, %68.1'inin 10 yıl veya daha fazla süredir evli olduğu görülmektedir. Şiddet görmeyen kadınların ise, %12.3'ünün 1-4 yıllık, %64.5'inin 10 yıl veya daha fazla süredir evli olduğu görülmektedir. Şiddet gören kadınların evlilik süresi ortalaması 14.51 ± 8.34 , şiddet görmeyen kadınların ise, 14.52 ± 8.65 olarak belirlenmiştir. Şiddet gören ve

görmeyen kadınların evlilik sürelerine göre dağılımları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Şiddet gören kadınların evlenme biçimlerine göre dağılımları incelendiğinde; % 26.1'inin anlaşarak, %73.9'unun görücü usulü evlendiği belirlenmiştir. Şiddet görmeyen kadınların ise,%20.3'ünün anlaşarak, %79.7'sinin görücü usulü evlendiği görülmektedir.Şiddet gören ve görmeyen kadınların evlenme biçimlerine göre dağılımları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo -III-Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Eşlerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

Eşin Sosyo-Demografik Özellikleri	Şiddet Gören		Şiddet Görmeyen		
	Sayı	%	Sayı	%	
Yaş Grupları					
19-29 yaş	9	13.0	16	11.6	$X^2=1.193$ $Sd=2$ $P=0.551$
30-40 yaş	33	47.8	77	55.8	
41 ve üzeri yaş	27	39.1	45	32.6	
Eğitim Durumu					
İlkokul	43	62.3	74	53.6	$X^2=3.392$ $Sd=2$ $P=0.183$
Ortaokul ,lise	15	21.7	47	34.1	
Yüksekokul	11	15.9	17	12.3	
Çalışma Durumu					
Çalışıyor	39	56.5	105	76.1	$X^2=1.327$ $P=0.059$
Bazen çalışıyor	26	37.7	31	22.5	
Çalışmıyor	4	5.8	2	1.4	
Toplam	69	100	138	100	

Şiddet gören ve görmeyen kadınların eşlerinin yaş grupları, eğitim ve çalışma durumlarına göre dağılımları Tablo III'de görülmektedir. Şiddet gören kadınların eşlerinin yaş ortalaması 38.17 ± 7.74 , şiddet görmeyen kadınların eşlerinin yaş ortalaması ise 38.86 ± 8.70 olarak belirlenmiştir. Şiddet gören ve görmeyen kadınları eşlerinin yaş gruplarına göre dağılımları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Şiddet gören kadınların eşlerinin eğitim durumlarına göre dağılımlarına bakıldığında; %62.3'ünün ilkokul mezunu olduğu,%15.9'unun yüksek okul mezunu olduğu görülmektedir. Şiddet görmeyen kadınların eşlerinin ise, %53.6'sının ilkokul mezunu olduğu,%12.3'ünün yüksekokul mezunu olduğu görülmektedir.Şiddet gören ve görmeyen kadınların eşlerinin eğitim durumları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Şiddet gören kadınların eşlerinin % 56,5'inin gelir getiren bir işte çalıştığı, %37,7'sinin bazen çalıştığı, % 5,8'inin çalışmadığı, şiddet görmeyen kadınların eşlerinin ise, % 76,1'inin gelir getiren bir işte çalıştığı, % 22,5'inin bazen çalıştığı, % 1,4'ünün çalışmadığı görülmektedir. Şiddet gören ve görmeyen kadınların eşlerinin gelir getiren bir işte çalışma durumlarına göre dağılımları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

4. 2. ŞİDDET GÖREN VE GÖRMİYEN KADINLARIN BENLİK SAYGISI DÜZEYLERİ VE BENLİK SAYGISI PUAN ORTALAMALARI

Tablo -IV-Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Düzeylerine Göre Dağılımı

Benlik Saygısı Düzeyleri	Şiddet Gören		Şiddet Görmeyen		$\chi^2=2.556$ $p=0.001$
	Sayı	%	Sayı	%	
Düşük (0- 30 puan)	10	14.5	2	1.4	
Orta (31- 70 puan)	54	78.3	74	53.6	
Yüksek (71-100 puan)	5	7.2	62	44.9	
Toplam	69	100	138	100	

Tablo IV’de Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puanlarına göre dağılımı verilmektedir.

Benlik saygısı ölçeğinde; şiddet gören kadınların % 14.5’i 0-30, % 78.3’ü 31-70, % 7.2’si 71-100 puan almışlardır. Şiddet görmeyen kadınların ise % 1.4’ü 0-30, % 53.6’sı 31-70, % 44.9’u 71-100 puan almıştır. Şiddet gören ve görmeyen kadınların ölçekten aldıkları puan grupları arasındaki farkın istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.001$).

Tablo-V-Şiddet Gören Ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamaları

Grup	n	x	ss	Min	Max	u	P
Şiddet Gören	69	49.04	15.07	20	80	1892.500	0.001
Şiddet Görmeyen	138	67.04	14.87	28	96		
Toplam	209	61.04	17.16	20	96		

Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamaları Tablo V’de verilmiştir. Şiddet gören kadınların benlik - saygısı puan ortalaması; 49.04 ± 15.07 , en düşük benlik-saygısı puanı 20.00, en yüksek puanı 80.00’dir. Şiddet görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalaması ise, 67.04 ± 14.87 , en düşük benlik-saygısı puanının 28.00, en yüksek 96.00 olduğu görülmektedir.

Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki farkın ileri derecede anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0.001$).

Şiddet gören kadın grubunda bulunan fakat şiddet gördüğünü kabul etmeyen ve bu nedenle değerlendirme dışı bırakılan 4 kadının benlik saygısı puan ortalaması 74.00 ± 16.49 olarak belirlenmiştir.

4. 3. ŞİDDET GÖREN VE GÖRMEYEN KADINLARIN BENLİK SAYGISI PUAN ORTALAMALARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Tablo -VI-Şiddet Gören Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının
Şiddet Görme Sıklığına Göre Dağılımı

Şiddet Görme sıklığı	Benlik Saygısı Puan Ortalamaları			u	p
	n	x	ss		
Bazen	53	49.43	15.67	398.000	0.711
Sık sık	16	47.17	13.26		
Toplam	69	49.04	15.07		

Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile şiddet görme sıklığının karşılaştırılması Tablo VI'da verilmiştir. Bazen şiddet gördüğünü ifade eden kadınların benlik saygısı puan ortalaması 49.43 iken sık sık şiddet gördüğünü söyleyen kadınların benlik saygısı puan ortalaması 47.17 olarak belirlenmiştir.

Şiddet gören kadınlarda, benlik saygısı puan ortalamaları ile kadının şiddet görme sıklıkları karşılaştırıldığında farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > 0.05$).

Tablo - VII - Şiddet Gören Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Şiddetin Başlama Zamanına Göre Dağılımı

Şiddetin Başlama Zamanı	Benlik Saygısı Puan Ortalamaları			KW	p
	n	\bar{x}	ss		
İlk Evlilik Günlerinde	40	48.40	14.66	1.337	0.720
Hamilelikte	10	53.20	15.21		
Yerleşim Yeri Değişikliğinde	5	50.40	13.45		
Evliliğin 2., 3. Yıllarında	14	47.43	17.60		
Toplam	69	49.04	15.07		

Tablo VII’de şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile şiddetin başlama zamanı karşılaştırılmıştır. Şiddet gören kadınların benlik-saygısı puan ortalamaları ile şiddetin başlama zamanı arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo – VIII - Şiddet Gören Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Şiddeti Hak Ettiğini Düşünme Durumuna Göre Dağılımı

Şiddeti Hak Ettiğini Düşünme Durumu	Benlik saygısı puan ortalamaları			u	p
	n	\bar{x}	ss		
Evet	24	47.67	13.85	499.000	0.604
Hayır	45	49.78	15.78		
Toplam	69	49.04	15.07		

Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile şiddeti hak ettiğini düşünme durumu arasındaki ilişki Tablo VIII’de verilmiştir. Benlik saygısı puan ortalaması şiddeti hak ettiğini düşünenlerde 47.67, şiddeti hak etmediğini düşünenlerde 49.78 olarak belirlenmiştir. Şiddet gören kadınların benlik-saygısı puan ortalamaları ile şiddeti hak ettiğini düşünme durumu karşılaştırıldığında farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0.05$).

Tablo -IX -Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yaş Grupları	Benlik Saygısı Puan Ortalamaları						u	p
	Şiddet gören			Şiddet görmeyen				
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	ss		
19-29 yaş	23	48.17	15.61	48	63.17	14.64	275.500	0.001
30-40 yaş	30	46.93	14.55	60	68.87	15.69	282.000	0.001
41 ve üzeri yaş	16	54.25	14.96	30	69.60	12.54	92.500	0.001
Toplam	69	49.04	15.07	138	67.04	14.87		

Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile yaş grupları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken (KW=2.216 sd=2 p=0.330), Şiddet görmeyen kadınlarda anlamlı bulunmuştur (KW=6.312 sd=2 p=0.043).

Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile yaş gruplarının karşılaştırılması Tablo IX'de verilmiştir. Şiddet gören kadınlarda benlik saygısı puan ortalaması 19-29 yaş grubunda 48.17 , 41 ve üzeri yaşlarında 54.25 olarak belirlenmiştir. Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile yaş grupları arasında farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > 0.05$). Şiddet görmeyen kadınlarda ise benlik saygısı puan ortalaması 19-29 yaş grubunda 63.17 iken, 41 ve üzeri grupta 69.60 olarak belirlenmiştir. Şiddet görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile yaş grupları karşılaştırıldığında farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p < 0.05$).

Şiddet gören kadınların, her yaş grubunda şiddet görmeyenlere göre benlik saygısı puan ortalamasının daha düşük olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0.01$)

Tablo-X- Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	Benlik Saygısı Puan Ortalamaları						u	p
	Şiddet gören			Şiddet görmeyen				
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	ss		
Okur-Yazar Değil	5	41.60	16.88	9	68.00	13.42	4.000	0.003
İlkokul	43	47.91	14.95	88	66.00	15.29	768.500	0.001
Ortaokul ve lise	18	54.22	15.23	33	68.36	15.28	141.500	0.002
Yüksekokul	3	46.67	8.33	8	72.00	9.80	0.001	0.014
Toplam	69	49.09	15.07	138	67.07	14.87		
Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamaları eğitim durumlarına göre karşılaştırıldığında aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (KW=3.108 sd=3 p=0.375, KW=1.561 sd= 3 p=0.668).								

Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile eğitim durumlarının karşılaştırılması Tablo X'da verilmiştir. Şiddet gören kadınlarda benlik saygısı puan ortalaması okur-yazar olmayanlarda 41.60, yüksek okul mezunu olanlarda 46.67 olarak belirlenmiştir. Şiddet gören ve görmeyen kadınlarda benlik saygısı puan ortalamaları ile eğitim durumları arasında fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Şiddet gören kadınların tüm eğitim durumlarında, şiddet görmeyenlere göre benlik saygısı puan ortalamasının daha düşük olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$, $p<0.05$).

Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile anne-baba eğitimi arasındaki ilişki incelendiğinde; aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo–XI–Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Sağlık Güvencesi Olma durumu, En Uzun Süre Yaşadıkları Yerleşim Yeri, Eş Ve Çocuğu Dışında Evde Yaşayan Başka Kişilerin Varlığına Göre Dağılımı

Değişkenler	Benlik Saygısı Puan Ortalamaları						u	P
	Şiddet Gören			Şiddet Görmeyen				
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	ss		
Sağlık Güvencesi								
Var	40	51.30	14.57	106	69.13	12.74	759.000	0.001
Yok	29	45.93	15.11	32	60.12	19.09	269.000	0.005
En Uzun Süre Yaşadığı Yer								
Köy	8	51.00	13.82	33	65.82	16.10	61.000	0.019
İlçe ve Şehir	61	48.79	15.32	105	67.43	14.52	1191.000	0.001
Evde Yaşayan Başka Kişilerin Varlığı								
Evet	11	42.91	14.54	12	57.00	14.08	31.000	0.030
Hayır	58	50.21	15.01	126	68.00	14.64	431.000	0.001
Toplam	69	49.04	15.07	138	67.04	14.87		
<p>Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile sağlık güvencesi olma durumu, en uzun süre yaşadıkları yerleşim yeri, eş ve çocuğu dışında evde yaşayan başka kişilerin varlığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (u=477.000 p= 0.209, u=228.000 p= 0.764, u= 224.500 p= 0.120).</p> <p>Şiddet görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile sağlık güvencesi olma durumu, eş ve çocuğu dışında evde yaşayan başka kişilerin varlığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmasına rağmen (t=2.511 p=0.016, u=428.000 p=0.013), en uzun yaşadıkları yerleşim yerine göre dağılımları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (t=0.541 p=0.589)</p>								

Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile sağlık güvencesi olma durumu, en uzun süre yaşadıkları yerleşim yeri, eş ve çocuğu dışında evde yaşayan başka kişilerin varlığına göre karşılaştırılması Tablo XI’de verilmiştir. Şiddet gören kadınların, benlik saygısı puan ortalamalarını, sağlık güvencesi olma durumu, en uzun süre yaşadığı yerleşim yeri, evde eş ve çocuğu dışında yaşayan başka kişilerin varlığının etkilemediği belirlenmiştir (p>0.05).

Şiddet görmeyen kadınlarda benlik saygısı puan ortalamalarını sağlık güvencesi olma durumu, evde eş ve çocuğu dışında yaşayan başka kişilerin varlığı etkilerken (p<0.05), en uzun süre yaşadığı yerleşim yeri etkilememektedir (p>0.05).

Şiddet gören kadınların, tüm değişkenlerde şiddet görmeyenlere göre benlik saygısı puan ortalamasının daha düşük olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$, $p<0.05$).

Tablo-XII-Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Evlenme Yaşı ve Evlilik Sürelerine göre Dağılımı

Değişkenler	Benlik Saygısı Puan Ortalamaları						u	P
	Şiddet Gören			Şiddet Görmeyen				
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	ss		
Evlenme Yaşı								
14-17 yaş	22	47.88	16.54	48	66.08	14.74	212.500	0.001
18-21 yaş	32	51.13	13.31	67	66.45	15.94	489.000	0.001
22 yaş ve üzeri	15	46.40	16.75	23	70.78	11.53	41.500	0.001
Evlilik Süresi								
1-4 yıl	4	45.00	16.77	17	57.88	13.57	18.500	0.161
5-9 yıl	18	43.11	14.94	32	68.00	14.26	68.000	0.001
10 yıl ve üzeri	47	51.66	15.07	89	68.45	14.85	853.000	0.001
Toplam	69	49.04	15.07	138	67.04	14.87		
<p>Şiddet gören kadınlarda benlik saygısı puan ortalamaları ile kadının evlenme yaşı ve evlilik süresine göre dağılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (KW=1.043 sd=2 p=0.594, KW= 4.255 sd= 2 p=0.119) Şiddet görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile kadının evlenme yaşı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmazken (KW=1.428 sd=2 p=0.490), evlilik süresine göre dağılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır (KW=7.383 sd=2 p=0.025)</p>								

Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile evlenme yaşı ve evlilik süresinin karşılaştırılması Tablo XII'de görülmektedir. Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamalarını evlenme yaşı ve evlilik süresinin etkilemediği belirlenmiştir ($p>0.05$).

Şiddet görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamalarını evlenme yaşı etkilemezken ($p>0.05$), evlilik süresinin etkilediği belirlenmiştir ($p<0.05$).

Evlilik süresi 1-4 yıl olanlarda şiddet gören kadınların görmeyenlere göre benlik saygısı puan ortalamasının daha düşük olmasına rağmen aralarındaki fark istatistiksel

olarak anlamlı bulunmazken ($p>0.05$), diğer tüm değişkenlerde şiddet gören kadınların görmeyenlere göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$).

Tablo-XIII-Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Kadının Kendi Huyunu Tanımlamasına Göre Dağılımı

Kadının Huyu	Benlik Saygısı Puan Ortalamaları						u	p
	Şiddet gören			Şiddet görmeyen				
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	ss		
Olumlu İfadeler	33	48.61	15.07	70	70.23	13.46	342.000	0.001
Olumsuz İfadeler	29	48.69	15.01	50	61.84	16.37	403.500	0.005
Zıt İfadeler	7	52.57	17.19	18	69.11	12.18	25.500	0.022
Toplam	69	49.04	15.07	138	67.04	14.87		
Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile kadının kendi huyunu tanımlaması arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken ($KW=0.559$ $sd=2$ $p=0.756$), şiddet görmeyen kadınlarda anlamlı bulunmuştur ($KW=9.148$ $sd = 2$ $p=0.010$)								

Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile kendi huyunu tanımlamalarına göre dağılımı Tablo XIII'de verilmiştir. Şiddet gören kadınlarda benlik saygısı puan ortalaması kendi huyunu olumlu ifadelerle (uyumlu-sakin, neşeli-hareketli) tanımlayanlarda 48.61, olumsuz ifadelerle (geçimsiz-kavgacı,duygusal-alıngan) tanımlayanlarda 48.69, için zıt ifadelerle (Olumlu ve olumsuz ifadelerin bir arada kullanılması) tanımlayanlarda 52.57 olarak belirlenmiştir. Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamalarının kendi huyunu tanımlamalarına göre dağılımları arasında fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Şiddet görmeyen kadınlarda ise benlik saygısı puan ortalaması kendini tanımlamak için olumlu ifadeler kullananlarda 70.23, olumsuz ifadeler kullananlarda 61.84, zıt ifadeler kullananlarda 69.11 olarak belirlenmiştir. Şiddet görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamalarının kendi huyunu tanımlamalarına göre dağılımları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.01$).

Şiddet gören kadınların, kendi huyunu tanımlamasında şiddet görmeyenlere göre benlik saygısı puan ortalamasının düşük olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$).

Tablo-XIV -Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Eşlerinin Huyunu Tanımlamasına Göre Dağılımı

Eşin Huyu	Benlik Saygısı Puan Ortalamaları						u	p
	Şiddet gören			Şiddet görmeyen				
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	ss		
Olumlu İfadeler	10	52.40	10.41	76	68.58	14.93	135.000	0.001
Olumsuz İfadeler	48	46.08	15.57	45	63.38	15.68	472.500	0.001
Zıt İfadeler	11	58.91	12.14	17	69.88	10.69	47.000	0.028
Toplam	69	49.04	15.07	138	67.04	14.87		

Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamalarının eşlerinin huyunu tanımlamasına göre dağılımları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunurken ($KW=6.600$ $sd=2$ $p=0.037$), şiddet görmeyen kadınlarda anlamlı bulunmamıştır ($KW=3.489$ $sd=2$ $p=0.175$)

Şiddet gören ve görmeyen kadınlardan eşinin huyunu tanımlaması istenmiş, verdikleri ifadeler ile kadınların benlik saygısı puan ortalamaları Tablo XIV'de gösterilmiştir. Şiddet gören kadınların %14.5'i olumlu (uyumlu-sakin) ifadelerle, %62.3'ü eşinin huyunu olumsuz ifadelerle (geçimsiz-kavgacı, ilgisiz-duyarsız-sorumsuz) tanımlarken, eşinin huyunu tanımlamada zıt ifadeler (hem olumlu hem de olumsuz ifadelerin birlikte olması) kullananların oranı ise 16.0'dır. Şiddet görmeyen kadınların %55.1'i eşinin huyunu olumlu ifadelerle tanımlarken, %32.6'sı olumsuz, %12.3'ü zıt ifadeler kullanarak tanımlamışlardır. Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamalarının eşinin huyunu tanımlamasına göre dağılımları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunurken ($p < 0.05$), şiddet görmeyen kadınlarda anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Şiddet gören kadınların eş huyunu tanımlamasında şiddet görmeyenlere göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0.01$, $p < 0.05$).

Tablo-XV-Şiddet Gören Ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Kadının Çalışma Durumu ve Çalışmasına Kimin Karar Verdiğine Göre Dağılımı

Değişkenler	Benlik Saygısı Puan Ortalamaları						u	p
	Şiddet Gören			Şiddet Görmeyen				
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	ss		
Kadının Çalışma Durumu								
Sürekli Çalışan	8	58.00	15.50	13	71.38	13.65	25.000	0.049
Geçici Çalışan	28	47.71	15.64	30	66.40	13.39	138.500	0.001
Çalışmayan	33	49.70	14.14	95	66.65	15.50	652.500	0.001
Toplam	69	49.04	15.07	138	67.04	14.87		
Çalışmasına Kimin Karar Verdiği								
Ben Karar Verdim	24	48.17	15.89	36	67.11	14.09	164.500	0.001
Eşim Karar Verdi	12	49.00	17.07	7	72.00	9.80	10.000	0.007
Toplam	36	49.04	15.07	43	67.04	14.87		
Şiddet gören ve görmeyen kadınlarda benlik saygısı puan ortalamaları ile kadınların çalışma durumu ve çalışmasına kimin karar verdiği arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (KW=3.242 sd=2, p=0.198, u=141.500 p=0.933, KW=1.238 sd=2 p=0.538, u=102.500 p=0.437).								

Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile çalışma durumu ve çalışmasına kimin karar verdiği Tablo XV'da verilmiştir. Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamalarını, kadının çalışma durumu ve çalışmasına kimin karar verdiğinin etkilemediği bulunmuştur ($p > 0.05$).

Şiddet gören kadınların tüm değişkenlerde şiddet görmeyen kadınlara göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki farkın önemli olduğu belirlenmiştir ($p < 0.01$, $p < 0.05$).

Tablo-XVI- Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınlarda Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Ekonomik Durum, Aile Gelirini Kimin Yönettiği ve Kadının Ailesinden Yardım Görme Durumuna Göre Dağılımı

Değişkenler	Benlik Saygısı Puan Ortalamaları						u	p
	Şiddet Gören			Şiddet Görmeyen				
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	ss		
Maddi Durum								
Gelir Giderden Az	45	46.93	14.68	52	64.62	16.18	496.500	0.001
Gelir ve Gider Dengeli	24	53.00	15.30	86	68.51	13.91	457.000	0.001
Aile Gelirini Kimin Yönettiği								
Çoğunlukla Eşim	50	46.80	14.91	91	65.14	14.89	894.500	0.001
İkimiz Birlikte	14	52.29	15.65	40	70.40	13.94	105.000	0.001
Çoğunlukla Ben	5	62.40	4.56	7	72.57	17.19	5.000	0.049
Kadının Ailesinden maddi Yardım görme Durumu								
Evet	15	45.07	13.31	35	66.29	15.92	82.500	0.001
Hayır	54	50.15	15.46	103	67.30	14.57	1156.000	0.001
Toplam	69	49.04	15.07	138	67.04	14.87		
<p>Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile maddi durum, ailesinden maddi yardım görme durumu arasındaki fark önemli bulunmazken ($u=423.500$ $p=0.141$, $u=316.00$ $p=0.194$), aile gelirini kimin yönettiğine göre dağılımları arasındaki farkın önemli olduğu belirlenmiştir ($KW=6.434$ $sd=2$ $p=0.040$).</p> <p>Şiddet görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile maddi durum, aile gelirini kimin yönettiği ve ailesinden maddi yardım görme durumu arasındaki fark önemli bulunmamıştır ($t=1.498$ $p=0.136$, $KW=0.094$ $sd=1$ $p=0.759$, $t=0.348$ $p=0.728$).</p>								

Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile maddi durum, aile gelirini kimin yönettiği ve kadının ailesinden maddi yardım görme durumlarının karşılaştırılması Tablo XVI'da verilmiştir. Şiddet gören kadınlarda benlik saygısı puan ortalamaları ile maddi durum ve ailesinden maddi yardım görme durumu arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken ($p>0.05$), aile gelirini kimin yönettiği arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Şiddet görmeyen kadınlarda benlik saygısı puan ortalamaları ile maddi durum, aile gelirini kimin yönettiği ve kadının ailesinden maddi yardım görme durumu karşılaştırıldığında farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0.05$).

Şiddet gören kadınların tüm değişkenlerde, şiddet görmeyenlere göre benlik saygısı puan ortalamalarının daha düşük olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$).

Tablo-XVII-Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınlarda Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Kadının Eşiyle Birlikte Gittiği Yerlere Göre Dağılımı

Kadının Eşiyle Birlikte Gittiği Yerler	Benlik Saygısı Puan Ortalamaları						u	p
	Şiddet Gören			Şiddet Görmeyen				
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	ss		
Lokantaya								
Giden	21	55.43	14.27	58	66.55	14.90	364.500	0.006
Gidemeyen	48	46.25	14.69	80	67.40	14.93	609.500	0.001
Eş-Dost ziyaretine								
Giden	47	51.06	14.43	131	67.45	14.46	1305.000	0.001
Gidemeyen	22	44.73	15.84	7	59.43	21.09	43.500	0.086
Parka-Kıra								
Giden	41	51.32	14.14	108	68.83	14.31	841.000	0.001
Gidemeyen	28	45.71	16.02	30	60.53	15.25	217.000	0.002
Akraba Ziyaretine								
Giden	59	50.10	14.95	133	67.04	14.85	1647.500	0.001
Gidemeyen	10	42.80	14.97	5	67.20	17.30	6.500	0.023
Çarşıya								
Giden	37	51.89	14.71	96	69.96	14.22	649.500	0.001
Gidemeyen	32	45.75	15.03	42	60.38	14.32	329.000	0.001
Toplam	69	49.04	15.07	138	67.04	14.87		

Şiddet gören kadınlarda benlik saygısı puan ortalamaları ile eşiyle birlikte lokantaya gitme durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmasına rağmen ($u=336.500$ $p=0.028$), eşiyle birlikte eş-dost ziyaretlerine, parka-kıra, akraba ziyaretlerine ve çarşıya gitme durumları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($u=402.000$ $p=0.137$, $u=463.000$ $p=0.174$, $u=216.000$ $p=0.177$, $t=1.712$ $p=0.092$)
Şiddet görmeyen kadınların eşiyle birlikte lokantaya, eş-dost ziyaretlerine ve akraba ziyaretlerine gitme durumları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamasına rağmen ($t=0.330$ $p=0.742$, $u=330.500$ $p=0.982$), eşiyle birlikte çarşıya ve parka-kıra gitme durumu arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=3.623$ $p=0.001$, $t=2.678$ $p=0.010$)

Şiddet gören ve görmeyen kadınlar arasında benlik saygısı puan ortalamaları ile eşiyle birlikte gittiği yerlerin karşılaştırması Tablo XVII 'de verilmiştir. Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalaması ile eşiyle birlikte lokantaya gitme durumu karşılaştırıldığında farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($p<0.05$), eş-dost ziyaretlerine, parka-kıra, akraba ziyaretlerine, giysi ve eşya almak için çarşıya gitme durumuna bakıldığında farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0.05$).

Şiddet görmeyen kadınlarda benlik saygısı puan ortalaması ile eşiyile birlikte lokantaya, eş-dost ziyaretlerine, parka-kıra, akraba ziyaretlerine gitme durumu karşılaştırıldığında aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken ($p>0.05$), eşiyile birlikte parka-kıra ve çarşıya gitme durumuna bakıldığında farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$, $p<0.05$).

Şiddet gören kadınların eş-dost ve komşu ziyaretlerine gidememe durumunda şiddet görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamalarına göre aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken ($p>0.05$), diğer tüm değişkenlerde benlik saygısı puan ortalamaları aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$).

Tablo-XVIII-Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınlarda Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Kadının Yalnız Gidebildiği Yerlere Göre Dağılımı

Kadının Yalnız Gidebildiği Yerler	Benlik Saygısı Puan Ortalamaları						u	p
	Şiddet Gören			Şiddet Görmeyen				
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	ss		
Lokantaya								
Giden	2	60.00	11.31	16	67.21	11.70	10.500	0.436
Gidemeyen	67	48.72	15.11	122	67.02	15.28	1618.500	0.001
Eş-Dost ziyaretine								
Giden	62	50.19	15.03	131	67.05	14.80	1718.000	0.001
Gidemeyen	7	38.86	11.94	7	66.86	17.39	5.000	0.012
Parka-kıra								
Giden	21	50.86	12.21	59	67.32	13.68	227.000	0.001
Gidemeyen	48	48.25	16.22	79	66.84	15.78	776.500	0.001
Akraba Ziyaretine								
Giden	62	50.65	14.75	135	66.99	14.82	1810.000	0.001
Gidemeyen	7	34.86	9.99	3	69.33	20.53	1.000	0.028
Çarşıya								
Giden	51	51.84	14.58	118	66.98	14.72	1366.500	0.001
Gidemeyen	18	41.11	13.91	20	67.40	16.12	41.000	0.001
Toplam	69	49.04	15.07	138	67.04	14.87		

Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile lokantaya, eşe-dosta ve parka-kıra gitme durumları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken (u=37.500 p=0.290, u=119.500 p=0.052, u=464.000 p=0.601), akraba ziyaretlerine ve çarşıya gitme durumları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur (u=84.000 p=0.008, u=269.500 p=0.009)

Şiddet görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile lokantaya, eşe-dosta, parka-kıra, akraba ziyaretlerine, çarşıya gitme durumları karşılaştırıldığında fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (u=941.000 p=0.815, u=449.500 p=0.930, t=0.190 p=0.850, u=199.000 p=0.959, u=1155.500 p=0.882)

Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile kadınların yalnız gidebildiği yerlerin karşılaştırılması Tablo XVIII'de verilmiştir. Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile lokantaya, eş-dost ziyaretlerine, parka-kıra yalnız gitme durumları karşılaştırıldığında farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığı ($p>0.05$), akraba ziyaretine ve çarşıya yalnız gitme durumları arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Şiddet görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamaları ile lokantaya , eş-dost ziyaretine, parka-kıra, akraba ziyaretine ve çarşıya yalnız gitme durumları karşılaştırıldığında farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Şiddet gören kadınların lokantaya yalnız gitme durumunda şiddet görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamalarına göre aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken ($p>0.05$), diğer tüm değişkenlerde aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$, $p<0.05$).

Tablo-XIX-Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Sorunlarını Paylaştığı Kişilere göre Dağılımı

Sorunlarını Paylaştığı Kişiler	Benlik Saygısı Puan Ortalamaları						u	p
	Şiddet Gören			Şiddet Görmeyen				
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	ss		
Eşiyle Eşi Dışındaki Birleriyle	13	48.31	14.09	82	71.56	13.87	123.000	0.001
	56	49.21	15.41	56	60.43	13.87	941.500	0.001
Toplam	69	49.04	15.07	138	67.04	14.87		

Şiddet gören kadınlarda benlik saygısı puan ortalamalarının sorunlarını paylaştığı kişilere göre dağılımları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken ($u=344.000$ $p=0.758$), Şiddet görmeyen kadınlarda anlamlı bulunmuştur ($t=4.630$ $p=0.001$).

Şiddet gören ve görmeyen kadınlar arasında benlik saygısı puan ortalamalarının sorunlarını paylaştığı kişilere göre dağılımı Tablo XIX'da verilmiştir. Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamalarının sorunlarını paylaştığı kişilere göre dağılımları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken ($p>0.05$), Şiddet görmeyen kadınlarda anlamlı bulunmuştur ($p<0.01$).

Şiddet gören kadınların sorunlarını paylaştığı kişilere göre dağılımlarında, şiddet görmeyen kadınlara göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$).

Tablo-XX-Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Evliliğini Değerlendirmesine Göre Dağılımı

Kadının Evliliğini Değerlendirmesi	Benlik Saygısı Puan Ortalamaları						u	p
	Şiddet Gören			Şiddet Görmeyen				
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	ss		
İyi	18	54.00	11.42	109	68.77	13.38	375.500	0.000
Orta	36	49.11	15.99	29	60.55	18.32	338.500	0.015
Kötü	15	42.93	15.30	-	-	-		
Toplam	69	49.04	15.07	138	67.04	14.87		

Şiddet gören kadınlarda benlik saygısı puan ortalamaları ile evliliğini değerlendirmesine göre dağılımları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken (KW=4.725 sd=2 p=0.094), Şiddet görmeyen kadınlarda anlamlı bulunmuştur (u=1182.500 p=0.037).

Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamalarının evliliğini değerlendirmesine göre dağılımları Tablo XX'de verilmiştir. Şiddet gören kadınlarda benlik saygısı puan ortalamalarına göre evliliğini değerlendirmesi arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken ($p>0.05$), Şiddet görmeyen kadınlarda anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$)

Şiddet gören kadınların evliliğini "orta" ve "iyi" değerlendirmede, şiddet görmeyen kadınlara göre benlik saygısı puan ortalaması arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$, $p<0.05$).

Tablo-XXI-Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Eşin Alışkanlıklarına Göre Dağılımı

Eşin Alışkanlıkları	Benlik Saygısı Puan Ortalamaları						u	P
	Şiddet Gören			Şiddet Görmeyen				
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	ss		
Alkol Kullanma								
Evet	36	47.00	14.23	32	62.50	13.77	154.500	0.001
Hayır	33	51.27	15.86	106	68.42	14.98	741.000	0.001
Kumar Oynama								
Evet	12	37.67	12.35	4	48.00	14.61	13.000	0.177
Hayır	57	51.44	14.57	134	67.41	14.61	1637.000	0.001
Toplam	69	49.04	15.07	138	67.04	14.87		

Şiddet gören kadınlarda benlik saygısı puan ortalamalarının eşin alkol kullanma durumuna göre dağılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmazken ($t=1.180$ $p=0.242$), eşinin kumar oynama durumuna göre dağılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($u=161.000$ $p=0.004$). Şiddet görmeyen kadınlarda benlik saygısı puan ortalamalarının eşin alkol kullanma ve kumar oynama durumuna göre dağılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($t=2.086$ $p=0.042$, $u=81.000$ $p=0.013$)

Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamalarının eşin alkol kullanma ve kumar oynama durumuna göre dağılımları Tablo XXI'de verilmiştir. Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamalarının eşin alkol kullanma durumuna göre dağılımları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken ($p>0.05$), eşin kumar oynama durumu arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$).

Şiddet görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamalarının eşin alkol kullanma ve kumar oynama durumlarına göre dağılımları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$).

Eşin alkol kullanma durumunda şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamalarının şiddet görmeyen kadınlarınkine göre daha düşük olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$). Eşi kumar oynayan şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalaması, şiddet görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamasına göre daha düşük olmasına rağmen aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Eşi kumar

oynamayan şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalaması, şiddet görmeyenlere göre daha düşüktür ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0.01$).

Tablo-XXII-Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Çocukken Ana-babalarından Şiddet Görme Durumuna Göre Dağılımı

Kadının Çocukken Ana-babasından Şiddet Görme Durumu	Benlik Saygısı Puan Ortalamaları						u	p
	Şiddet Gören			Şiddet Görmeyen				
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	ss		
Şiddet gören	54	48.67	15.71	85	65.84	14.88	984.500	0.001
Şiddet görmeyen	15	50.40	12.90	53	68.98	14.88	131.500	0.001
Toplam	69	49.04	15.07	138	67.04	14.87		
Şiddet gören ve görmeyen kadınlarda benlik saygısı puan ortalamalarının kadınların çocukken ana-babaları tarafından şiddet görme durumuna göre dağılımları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($u=385.500$ $p=0.776$, $t=1.211$ $p=0.228$)								

Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamalarının çocukken ana-babasından şiddet görme durumlarına göre dağılımı Tablo XXII'de verilmiştir. Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamaları çocukken ana-babasından şiddet görme durumu ile ilişkili bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Şiddet gören kadınların, çocukken ana-babasından şiddet görme durumunda şiddet görmeyenlere göre benlik saygısı puan ortalamaları aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0.01$).

Tablo-XXIII-Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Erkeklerin Eşlerine Şiddet Uygulama Nedenlerine İlişkin Düşüncelerine Göre Dağılımı

Erkeklerin Eşlerine Şiddet Uygulama Nedenleri	Benlik Saygısı Puan Ortalamaları						u	p
	Şiddet Gören			Şiddet Görmeyen				
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	ss		
Erkekten Kaynaklanan Nedenler	32	47.00	17.00	42	65.33	16.31	296.000	0.001
Kadından Kaynaklanan Nedenler	21	52.57	12.48	55	67.05	13.88	246.000	0.001
Maddi Sıkıntı	12	46.00	13.80	14	62.86	11.25	31.000	0.006
Geçimsizlik	4	56.00	13.86	27	71.85	15.63	24.000	0.075
Toplam	69	49.04	15.07	138	67.04	14.87		
Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamalarının erkeklerin eşlerine şiddet uygulama nedenlerine ilişkin düşüncelerine göre dağılımları ile ilişkili bulunmamıştır (KW=3.485 sd=3 p=0.323, KW=5.610 sd=3 p=0.132)								

Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamalarının erkeklerin eşlerine şiddet uygulama nedenlerine ilişkin düşüncelerine göre dağılımları Tablo XXIII'de verilmiştir.

Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamalarının erkeklerin eşlerine şiddet uygulama nedenlerine ilişkin düşüncelerine göre dağılımları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Şiddet gören kadınların geçimsizlik nedeninde şiddet görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamalarına göre aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken ($p>0.05$), diğer nedenlerde anlamlı bulunmuştur ($p<0.01$).

Tablo-XXIV-Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Eşi Tarafından Dövülen Kadınların Yapması Gerekenlere İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımı

Dövülen Kadının Yapması Gerekenler	Benlik Saygısı Puan Ortalamaları						u	p
	Şiddet Gören			Şiddet Görmeyen				
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	ss		
Boşanmalı	9	46.67	14.28	17	50.24	14.66	452.500	0.001
Tavır Koymalı	21	53.14	15.34	57	69.33	14.29	39.500	0.045
Sabretmeli,Uyumlu Davranmalı	39	47.38	15.04	64	66.81	15.08	260.500	0.001
Toplam	69	49.04	15.07	138	67.04	14.87		
Şiddet gören ve görmeyen kadınlarda benlik saygısı puan ortalamalarının eşi tarafından dövülen kadının yapması gerekenlere ilişkin görüşlerine göre dağılımları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (KW=2.490 sd=2p=288, KW=4.405 sd=2 p=0.111).								

Şiddet gören ve görmeyen kadınlar arasında benlik saygısı puan ortalamaları ile eşi tarafından dövülen kadınların yapması gerekenlere ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo XXIV'de verilmiştir. Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamalarının eşi tarafından dövülen kadınların yapması gerekenlere ilişkin görüşlerine göre dağılımları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Şiddet gören kadınların, eşi tarafından dövülen kadınların yapması gerekenlere ilişkin görüşlerinde şiddet görmeyen kadınlara göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$, $p<0.05$).

5.TARTIŞMA

5. 1. ŞİDDET GÖREN VE GÖRMİYEN KADINLAR VE EŞLERİ İLE İLGİLİ TANITICI BİLGİLER

Tablo I'de Şiddet gören ve görmeyen kadınların sosyo-demografik özelliklerine yer verilmiştir. Şiddet görmeyen kadınların örnekleme alırken yaş, eğitim durumu ,sürekli çalışması ve oturduğu mahalle açısından şiddet gören kadınlarla aynı özellikte olmaları sağlanmıştır. Bu değişkenlerin sabit tutulması nedeniyle gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Yaş ortalaması şiddet gören grupta 34.03 ± 8.46 , şiddet görmeyen grupta ise 33.70 ± 8.34 olarak belirlenmiştir. Yaş ortalamasına bakıldığında, araştırma kapsamına alınan kadınların genç yaş grubunda olduğu söylenebilir. Şiddet gören kadınların en çok 30-40 yaş grubunda (% 43.5) olduğu görülmektedir. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumunun Aile içi şiddetle ilgili araştırmasında kadınların ortalama yaşı 35.40 olarak belirlenmiştir. Aynı araştırmada kadınların %36.18'inin 30-40 yaş grubunda yer aldığı görülmektedir (45). Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü'ne bağlı 6 kadın misafirhanesinde yapılan bir araştırmada, misafirhanede bulunan kadınların % 35'inin 25-35 yaş grubunda olduğu belirlenmiştir (85). Kadınların 30-40 yaş grubunda daha fazla şiddete maruz kalması, maddi sıkıntı, çocuk yetiştirme, eşlerin birbirine ve ailelerine uyum sağlaması gibi evlilik sorunlarının en yoğun bu yaşlarda yaşanması ile açıklanabilir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların eğitim durumlarına bakıldığında; çoğunluğun ilkökul mezunu olduğu görülmektedir. 1997 İnsani Gelişme İndeksi'ne göre, Türkiye'de

kadınlarda okula kayıt oranı % 52.6, okur-yazar olma oranı ise % 76.7'dir (86). Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu tarafından 1995'de yapılan "Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları" araştırmasında kırsal bölgede yaşayan kadınların ağırlıklı olarak ilkokul mezunu olduğu görülmektedir (45). İçli tarafından 1995'de yapılan ailede kadına karşı şiddet ve kadın suçluluğu araştırmasında okur-yazar olmayan kadınların % 66.3'si şiddete maruz kalırken okur-yazar olanlarda bu oran % 79.41'dir. Ortaokul ve lise mezunu olan kadınlarda şiddet görme oranı giderek düşmekte, yüksekokul mezunlarında ise % 20 olarak ifade edilmektedir (12). Tüm bu veriler ile araştırma bulgumuz benzerlik göstermektedir. Başka bir araştırmada şiddet gören kadınların %41'inin lise ve daha üst düzeyde bir eğitim gördüğü belirlenmiştir (45). Adı geçen araştırma kentte yapıldığı için bu araştırmadaki şiddet gören kadınların eğitim durumları ile benzerlik göstermediği düşünülebilir. Eğitim durumu yükseldikçe şiddet görme oranının düştüğü söylenebilir.

Şiddet gören ve görmeyen kadınların çalışma durumlarına bakıldığında; aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p<0.01$). Sürekli bir işi olanlar her iki grupta da sabit tutulduğundan, anlamı yaratan grubun geçici çalışan ve çalışmayan grup olduğu belirlenmiştir. Şiddet gören kadınlardan diğer gruba göre geçici işlerde daha fazla çalışması, eşlerinin genelde kazandıkları parayı alkol ve kumar gibi kötü alışkanlıkları için harcaması ve evin geçimini sağlamakta yetersiz kalmalarından kaynaklanabilir. Şiddet gören kadınların % 65.2'i gelirlerinin giderlerinden az olduğunu söylerken, bu oran şiddet görmeyenlerde % 37.7 dir. Bu verilere dayanarak şiddet görmeyen kadınların ekonomik durumlarının, şiddet gören gruptan daha iyi olduğu söylenebilir. Her iki grupta da çalışan kadın oranının, toplum geneline göre düşük olduğu görülmektedir. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) tahminlerine göre, kadınlar dünya işgücününün %35'ini oluşturmaktadırlar. Çalışan ve çalışmayan kadınların benlik saygısı düzeylerine bakıldığı

bir araştırmada Devlet İstatistik Enstitüsünün (DİE) Ekim 1992 yılı "Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçlarına"na göre; Türkiye deki 15-65 yaşları arasındaki kadınların % 31'inin çalıştığı, % 69'unun iş gücüne katılmadığı, çalışan kadınların % 71'inin tarımda ücretsiz aile işçisi olarak çalıştığı belirtilmektedir (31).

şiddet gören ve görmeyen kadınların en uzun süre yaşadıkları yerleşim yeri açasından iki grup arasındaki farkın anlamlı olmadığı ve her iki grupta da büyük çoğunluğunun ilçede yaşadığı görölmektedir. İçli'nin araştırmasında il merkezinde yaşayan kadınların % 62.41'i, ilçede yaşayanların % 61.9'u ve köyde yaşayanların % 68.49'u şiddet gördüğünü ifade etmişlerdir (12).

şiddet gören ve görmeyen kadınların sağlık güvencesi olma durumuna bakıldığında; şiddet görmeyen kadınların %76.8'inin sağlık güvencesinin olması, iki gurup arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunmasına neden olduğu düşünölmektedir ($p<0.05$). Ayrıca, şiddet görmeyen kadınların eşlerinin % 76.1'i çalışan ve düzenli bir geliri olan bireyler olduğu görölmektedir. şiddet gören kadınların geçici işlerde sigortasız olarak çalışması, ayrıca eşlerinin de diğer gruba göre sigortalı işlerde çalışma oranının düşük olması bu durumu etkilemiş olabilir.

Evlenme yaşı, evlilik süresi ve evlenme biçimi yönünden şiddet gören ve görmeyen kadınlar arasında fark olmadığı görölmektedir (Tablo II). Bu değişkenlerin kadının şiddet görmesinde etkili olmadığı düşünölebilir.

Evlenme yaşı her iki grupta da 18-21 yaş arasında yoğunlaşmaktadır. Kırsal bölgedeki kadınlarda 18-21 yaş arasında evlenmenin yaygın olduğu söylenebilir. Her iki grup arasında fark olmamasına rağmen şiddet gören kadınların % 46.4'ü 18-21 yaşında evlenen kadınlardır.

Malatya da sosyoekonomik düzeyleri farklı iki ayrı bölgede yapılan evli kadınlara yönelik aile içi şiddetle ilgili araştırmada, evlenme yaşı 18-24 olan kadınların, en fazla şiddet gören grup olduğu belirlenmiştir. Her iki araştırmanın bulguları benzerlik göstermektedir (68).

Şiddet gören kadınların %68.1'inin 10 yıl ve daha uzun süredir evli olduğu belirlenmiştir. Malatya'da sosyoekonomik düzeyi farklı iki ayrı bölgede yapılan evli kadınlara yönelik aile içi şiddetle ilgili bir araştırmada, 10 yıldan daha uzun süredir evli olanlarda ve dar gelirli kadınlarda kadına yönelik şiddetin anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Şiddet görenlerin 10 yıldan daha fazla evli kalanlarda artması; şiddetin başladıktan sonra devam etmesi, şiddet döngüsü, çocuk sayısının ve ekonomik sıkıntıların artması ile açıklanabilir (68).

Evlenme biçimlerine göre dağılımları incelendiğinde; iki grup arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0.05$). Şiddet gören kadınların %73.9'u görücü usulü ile evlendiğini belirtmişlerdir. Görücü usulü ile evlenme her iki grupta da ağırlıklıdır. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumunun 1995 yılında yaptığı araştırmaya göre kırsal bölgedeki kadınların % 60' ının görücü usulü ile evlendiği belirlenmiştir. Bulguların bu araştırma sonuçlarına yakın olduğu söylenebilir (45).

Şiddet gören ve görmeyen kadınların eşlerinin yaş gruplarına, eğitim ve çalışma durumuna göre dağılımları Tablo III'de görülmektedir.

Şiddet gören kadınların eşlerinin yaş ortalaması 38.17 ± 7.74 , şiddet görmeyen kadınların eşlerinin yaş ortalaması ise, 38.86 ± 8.70 olarak belirlenmiştir. Yapılan başka

bir araştırmaya göre kırsal bölgedeki erkeklerin yaş ortalaması 39.44'dr. Her iki araştırma bulgularının birbirine benzer olduğu söylenebilir (45).

şiddet gören ve görmeyen kadınların eşlerinin eğitim durumu açısından her iki grup arasında dengeli bir dağılım söz konusudur. Kırsal bölge olmasından dolayı eşlerin büyük bir çoğunluğunun ilkokul mezunu (şiddet görenlerde % 62.3, şiddet görmeyenlerde %53.6) olduğu görülmektedir. Başka bir araştırmada şiddet gören kadınların eşlerinin %44'ünün lise ve daha yüksek düzeyde eğitimi olduğu belirlenmiştir (67). Bu araştırmanın kentte yapılış olması nedeniyle erkeklerin eğitim düzeyi daha yüksek bulunmuş olabilir. Malatya'da yapılan araştırmada eş eğitimi ile şiddet görme arasında anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Eşlerine şiddet uygulayan erkeklerin % 88'i 8 yıl yada daha az süre eğitimidir. Bu bulguların araştırmamız sonuçlarıyla benzerlik gösterdiği söylenebilir (68).

şiddet görmeyen kadınların eşlerinin %76.1'inin düzenli bir işi olduğu, şiddet gören kadınların eşlerinin ise sadece %56.5'inin düzenli bir işi olduğu görülmektedir. şiddet gören ve görmeyen kadınların eşlerinin çalışma durumları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Başka bir araştırmada, işsiz olan erkeklerin tümünün şiddet uygulayan grupta bulunduğu belirtilmektedir (67). Malatya'da yapılan araştırmada ise ekonomik durumun şiddet için önemli bir risk faktörü olarak görüldüğü belirtilmektedir (68).

5. 2. ŞİDDET GÖREN VE GÖRMEYEN KADINLARIN BENLİK SAYGISI DÜZEYLERİ VE BENLİK SAYGISI PUAN ORTALAMALARI

Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puanlarına göre dağılımlarına bakıldığında; şiddet gören kadınların %14.5'inin 0-30 puan arasında, %78.3'ünün 31-70 puan arasında, %7.2'sinin 71-100 puan arasında, şiddet görmeyen kadınların ise; %1.4'ünün 0-30 puan arasında, %53.6'sının 31-70 puan arasında, %44.9'unun 71-100 puan arasında yer aldıkları görülmektedir (Tablo IV). Bu verilere dayanarak kadınların eşleri tarafından fiziksel şiddet görmesinin, benlik saygılarını olumsuz yönde etkilediği söylenebilir. Şiddet gören ve görmeyen kadınların ölçekten aldıkları puan grupları arasındaki farkın istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0.001$). Çalışan ve çalışmayan kadınların benlik saygısı puanlarının karşılaştırıldığı bir araştırmada, 0-30 benlik saygısı puanı alan kimsenin olmadığı, çalışan kadınların % 25'inin 31-70 puan arasında ve % 75'inin 71-100 puan arasında, çalışmayan kadınların ise % 57'sinin 31-70 puan, % 43'ünün 71-100 puan arasında puan aldığı görülmektedir. Çalışma kadının benlik saygısını artırırken, şiddet görmesini düşürmektedir (31).

Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalaması 49.04 ± 15.07 iken, şiddet görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalaması 67.07 ± 14.87 olarak belirlenmiştir (Tablo V). Her iki grubun benlik saygısı puan ortalaması arasındaki farkın ileri derecede anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.001$). Bu veriye dayanarak şiddet görmenin kadının benlik saygısını düşürücü önemli bir faktör olduğu söylenebilir. Araştırmalar, eşinden şiddet gören kadınların benlik saygısının düşük olduğunu ve güçsüzlük ile düşük benlik saygısı arasında tutarlı bir ilişki olduğunu göstermektedir (2).

5. 3. ŞİDDET GÖREN VE GÖRMİYEN KADINLARIN BENLİK SAYGISI PUAN ORTALAMALARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamalarının şiddet görme sıklığına, şiddetin başlama zamanına ve şiddeti hak ettiğini düşünme durumuna göre aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$) (Tablo VI, VII, VIII). Benlik saygısı düzeyini asıl şiddet görmenin etkilediği, sıklığın, başlama zamanının ve şiddeti hak ettiğini düşünme durumunun etkilemediği söylenebilir.

Şiddet gören kadınların yaş gruplarına göre benlik saygısı puan ortalamaları incelendiğinde; en düşük benlik saygısı puanının en fazla şiddet gören yaş grubu olan 30-40 yaş grubunda bulunduğu görülmektedir. Şiddet gören kadınların, benlik saygısı puan ortalamaları ile yaş grupları arasında anlamlı bir ilişki gözlenmezken ($p>0.05$), şiddet görmeyen grupta ilişki anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo IX). Şiddet görmeyen kadınlarda ileri yaşlarda benlik saygısı artmasına rağmen, şiddet gören kadınlarda bir farklılık görülmemesi, şiddetin benlik saygısını olumsuz etkilediğini düşündürmektedir. Yapılan bir araştırmada çalışan ve çalışmayan kadınların yaş gruplarına göre benlik saygısının değişmediği belirlenmiştir (31).

Şiddet gören kadınlarda, benlik saygısı puan ortalaması okur-yazar olmayan grupta 41.60 ortalama ile en düşük düzeydedir (Tablo X). Şiddet gören ve görmeyen kadınların eğitim durumlarına göre benlik saygısı puan ortalamaları, eğitim durumu yükseldikçe artmasına rağmen, aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Ulupınar, Gökdoğan, Pektekin'in çalışmasında belirttiğine göre; Coopersmith, Rosenberg ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmalarda eğitim düzeyi yükseldikçe benlik saygısının arttığı yönünde sonuçlar elde edilmiştir. Yapılan çalışmalar bulgularımızla

uygunluk göstermemektedir. Bunun nedeni; kırsal kesimde, eğitim durumları açısından gruplar arasındaki farkın belirgin olamaması, genelde ilkokul mezunu olunması, yüksek okul mezunlarının sayısal olarak az olmasından kaynaklanabilir (18, 31, 87).

Her eğitim düzeyinde, ve yaş grupta, şiddet gören kadınların görmeyenlere göre benlik saygısı puan ortalamalarının daha düşük olduğu ve aralarındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$, $p<0.05$). Eğitim düzeyi ve yaşın her iki grupta sabit tutulmasına rağmen şiddet gören kadınların görmeyenlere göre benlik saygısı puan ortalamalarının daha düşük olmasını etkileyen etmenin şiddet görme olduğu söylenebilir.

Şiddet gören kadınların sağlık güvencesi olma durumu, en uzun süre yaşadıkları yerleşim yeri, eşleri ve çocukları dışında evde yaşayan başka kişilerin varlığı ile benlik saygısı puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$) (Tablo XI).

Şiddet görmeyen kadınların sağlık güvencesi olma durumu, eşleri ve çocukları dışında evde yaşayan başka kişilerin varlığı ile benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunurken ($p<0.01$), en uzun süre yaşadığı yerleşim yerine göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu durum şiddet görmeyen kadınlarda, sağlık güvencesi olma durumu ile eşleri ve çocukları dışında evde yaşayan başka kişilerin varlığının benlik saygısını etkilediğini düşündürülebilir. Aynı değişkenler şiddet gören kadınların benlik saygısını etkilememektedir. Şiddet görmenin bu değişkenlerden daha önde olduğu, kadının dünyasını alt üst ettiği düşünülebilir. Bazı araştırmalarda, kişilerin yaşamlarını sürdürdükleri yer ile benlik saygısı arasında ilişki bulunduğu büyük kentte yetişenlerin kırsal bölgedekilere göre daha yüksek benlik saygısına sahip oldukları belirlenmiştir (18). Gökdoğan'ın 1996'da yaptığı araştırmasında çalışan ve çalışmayan kadınların yetiştikleri

yerleşim alanlarına göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuç bulgularımıza uygunluk göstermektedir (31).

Sağlık güvencesi olma, eşleri ve çocukları dışında evde yaşayan başka kişilerin varlığı ile en uzun süre yaşadığı yerleşim yerinde şiddet gören kadınların şiddet görmeyenlere göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$, $p<0.05$). Tüm bu değişkenlerde şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamalarının görmeyenlere göre daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamalarını evlenme yaşı ve evlilik süresinin etkilemediği ($p>0.05$), şiddet görmeyenlerde ise evlenme yaşı etkilemezken ($p>0.05$), evlilik süresinin etkilediği belirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo XII). Şiddet görmeyen kadınların evliliğin ilk yıllarında benlik saygısı puan ortalamasının daha düşük olmasına rağmen, ilerleyen yıllarda yüksek olması kadının kendine ve evliliğine olan güveninin artması ile açıklanabilir.

Evlilik süresi 1-4 yıl olanlarda şiddet gören kadınların şiddet görmeyen kadınlara göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı bulunmadığı ($p>0.05$), diğer tüm değişkenlerde anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$). Şiddet gören grupta 1-4 yıllık evli kadın sayısının az olması, kadına yönelik şiddetin evliliğin ilk yıllarında yoğun olmaması nedeniyle benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı bulunmadığı söylenebilir.

Şiddet gören kadınların huylarını tanımlamaları ile benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı ($p>0.05$), şiddet görmeyen kadınlarda ise farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$) (Tablo XIII). Anlamlılığı yaratan grubun kendi huyunu olumsuz ifadelerle tanımlayan grup olduğu görülmektedir.

Kendi huyunu tanımlamada olumsuz ifade kullanma şiddet gören kadınlarda benlik saygısı puan ortalamalarını etkilemezken, şiddet göremeyenlerde düşürdüğü belirlenmiştir. Bu durum şiddet ortamında yaşama, düşük benlik saygısı gibi faktörlerin etkisiyle gerçekleşmiş olabilir. Şiddet ortamında yaşamayan, benlik saygısı diğer gruba göre yüksek olan şiddet görmeyen kadınları ise kendi huyunu olumsuz ifadelerle tanımlama etkilemektedir.

Şiddet görmeyen kadınlarda eş huyunu ne şekilde tanımladığı, benlik saygısı puan ortalamasını etkilemezken ($p>0.05$), şiddet gören kadınlarda etkilemesi ($p<0.05$), eşlerinden şiddet görmelerinden kaynaklanabilir (Tablo XIV). Eşlerinin huyunu olumsuz ifadeler ile tanımlayanların benlik saygısı puan ortalamasının daha düşük olması dikkat çekicidir.

Kendi huyunu ve eşinin huyunu tanımlamada şiddet gören kadınların görmeyenlere göre benlik saygısı puan ortalamalarının daha düşük olduğu ve aralarındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p< 0.01$, $p< 0.05$).

Şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamalarını kadının çalışma durumu ve kadının çalışmasına kimin karar verdiği etkilememektedir (Tablo XV). Gökdoğan'ın çalışmasında çalışan kadınların benlik saygısı daha yüksek bulunmasına karşın, çalışmamızda şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamalarını, kadının çalışma durumu ve çalışmasına kimin karar verdiğinin etkilemediği bulunmuştur ($p>0.05$). Bu bulgular birbirini destekler niteliktedir (31).

Tüm değişkenlerde şiddet gören kadınların görmeyenlere göre benlik saygısı puan ortalamaları daha düşük bulunmuş ve arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$, $p<0.05$).

Şiddet gören kadınların ekonomik durumuna, kadının ailesinden yardım görmesine göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunmamasına rağmen ($p>0.05$), aile gelirini kimin yönettiğine göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo XVI). Şiddet görmesine rağmen aile gelirini yönetmede söz sahibi olmanın, ailede etkin rol alabilmenin, kendini maddi yönden güvende hissetmenin, benlik saygısı puan ortalamasını olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Şiddet görmeyen kadınların ekonomik durumuna, aile gelirini kimin yönettiğine ve kadının ailesinden yardım görmesine göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Onur'un çalışmasında belirttiğine göre; Coopersmith, Rosenberg, Rogers, ve Ziller'in yaptığı araştırmalarda ait olunan sosyo-ekonomik düzeyin benlik saygısını etkilemediğini ortaya koymasına rağmen (26), ülkemizde yapılan çalışmalarda etkili olduğu görülmektedir (88). Sonuçların bazıları bu araştırmalarla uygunluk göstermektedir. Bu durum kültürel değerlerimizden etkilenmiş olabilir. Ülkemiz sonuçları ile araştırma bulgularımız uygunluk göstermektedir.

Tüm değişkenlerde şiddet gören kadınların görmeyenlere göre benlik saygısı puan ortalamaları daha düşük bulunmuş ve aralarındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$, $p<0.05$).

Şiddet gören kadınların eşiyile birlikte eş-dost ziyaretlerine, parka-kıra, akraba ziyaretlerine ve çarşıya gitme durumuna göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken ($p>0.05$), lokantaya gitme durumuna göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Kırsal bölgede eşiyile birlikte lokantaya gitme, pek çok kadının yapamadığı,yapıldığı zamanda

kadına toplumsal statü kazandıran farklı bir aktivite olduğu için, benlik saygısını yükselttiği düşünülebilir (Tablo XVII).

Şiddet görmeyen kadınların eşiyle birlikte parka-kıra ve çarşıya gitme durumuna göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmasına rağmen ($p < 0.01$, $p < 0.05$), diğer tüm değişkenlerde farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$).

Eşiyle birlikte eş-dost ziyaretlerine gidememe durumunda şiddet gören kadınların şiddet görmeyenlere göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığı ($p > 0.05$), diğer tüm değişkenlerde anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0.01$, $p < 0.05$). Eşiyle birlikte eş-dost ziyaretlerine gidemeyen şiddet görmeyen kadınların sayısal olarak az olmasından dolayı farkın anlamsız bulunduğu söylenebilir.

Şiddet gören kadınların lokantaya, eşe-dosta ve parka-kıra yalnız gidebilme durumuna göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken ($p > 0.05$), akraba ziyaretine ve çarşıya yalnız gidebilme durumuna göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.01$) (Tablo XVIII). Özellikle kırsal kesimde, kadınların yalnız yapabilecekleri en doğal gereksinim olan akraba ziyaretine ve çarşıya gidememenin benlik saygısı puan ortalamasını olumsuz etkilediği görülmektedir. Akraba ziyaretine ve çarşıya gitme özgürlüğü dahi olmayan bu kadınların izolasyon yaşaması şiddet döngüsünden kurtulmalarına engel olduğu düşünülebilir.

Şiddet görmeyen kadınlarda lokantaya, eşe-dosta, parka-kıra, akraba ziyaretlerine, çarşıya yalnız gidebilme durumu ile benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$). Şiddet görmeyen kadınların şiddet

gören kadınlara göre daha makul bir ortamda yaşamaları ve bu aktiviteleri yapıp yapmama kararının kendilerine ait olması benlik saygılarını olumsuz etkilemediği söylenebilir.

Eşe-dosta, parka-kıra, akraba ziyaretlerine, çarşıya yalnız gidebilme durumunda şiddet gören kadınların şiddet görmeyen kadınlara göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenirken ($p<0.05$, $p<0.01$), lokantaya yalnız gidebilme durumuna göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Şiddet gören kadınlardan, lokantaya yalnız gidebilenlerin sürekli çalışan, benlik saygısı puan ortalamaları yüksek kadınlar olması ve kişi sayısının yetersizliği böyle bir sonucu yaratmış olabilir.

Şiddet gören kadınların sorunlarını paylaştıkları kişilere göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmamasına rağmen ($p>0.05$), şiddet görmeyen kadınlarda anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$) (Tablo XIX).

Şiddet gören kadınların evliliğini nasıl değerlendirdiğine göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken ($p>0.05$), Şiddet görmeyen kadınlarda anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo XX). Şiddet görmeyen hiçbir kadın evliliğini kötü olarak değerlendirmemekte, çoğunluğu iyi olduğunu ifade etmektedir. Şiddet gören ve görmeyen kadınlarda evliliğini olumlu değerlendirenlerin benlik saygısı puan ortalamalarının yüksek bulunması, kadının evliliğe bakışının benlik saygısı üzerinde önemli bir değişken olduğunu düşündürmektedir. Sorununu paylaştığı kişiler ve evliliklerini değerlendirme yönünden şiddet gören kadınların görmeyenlere göre benlik saygısı puan ortalamalarının daha düşük bulunduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$, $p<0.05$).

Şiddet gören kadınlarda eşlerinin alkol kullanması ile benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken ($p>0.05$), kumar oynama durumunda anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo XXI).

Şiddet görmeyen kadınlarda eşin alkol kullanma ve kumar oynama durumuna göre benlik saygısı puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Eşin alkol kullanması ve kumar oynaması kadının benlik saygısını olumsuz etkilemektedir. Özellikle kumar oynamanın alkol kullanmadan daha fazla kadını etkilediği görülmektedir. Kumar oynama alışkanlığının alkol kullanmaya göre aileyi maddi açıdan daha zorlayıcı bir durum olması ve ailenin maddi güvenliğini tehdit etmesinin bu duruma neden olduğu düşünülebilir.

Şiddet gören ve görmeyen kadınların çocukluğunda anne-babasından şiddet görme durumuna göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo XXII). Bu sonuçlara göre; çocukluğunda şiddet görmenin benlik saygısını etkilemediği, bunun nedeni Türk toplumunda çocuk eğitiminde dayanın önemli bir yerinin olması, bunun olağan karşılanması gösterilebilir. Bir çalışmada; Kağıtçıbaşı ülkemizde ana-baba sevgisi sıkı disiplin kuralları ve kontrollün birlikte görülebildiğini belirtmektedir. Sevildiklerini ve sayıldıklarını hisseden çocukların ailedeki sıkı disiplin kurallarından olumsuz bir şekilde etkilenmedikleri belirlenmiştir. Bu çocuklar, denetlenmeyi, cezalandırılmayı ve sıkı disiplin kurallarını, saygı ve benimseme görmeyen çocukların aksine, onlara yöneltilmiş bir haksızlık değil, ana-baba ilgisinin bir belirtisi olarak kabul etmektedirler (26). Bu araştırma sonuçları bulgularımızı destekler niteliktedir.

Eşin kumar oynamasında, şiddet gören kadınların şiddet görmeyenlere göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı bulunmadığı ($p>0.05$), eşin alkol

kullanma, kullanmama durumu, kumar oynamama ve kadınların çocukluğunda anne-babasından şiddet görmesinde farkın ileri derecede anlamlı bulunduğu belirlenmiştir ($p < 0.01$).

Şiddet gören ve görmeyen kadınların ifade ettikleri, erkeklerin eşlerini dövme nedenine göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p > 0.05$) (Tablo XXIII).

Erkeklerin eşlerine şiddet uygulama nedeninin “geçimsizlik” olarak ifade edilmesinde şiddet gören kadınların şiddet görmeyenlere göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$). Şiddet gören kadınlar arasından “geçimsizlik” diyenlerin sadece 4 kişinin olması bu durumu etkilemiş olabilir. Diğer ifadelerde şiddet gören kadınların şiddet görmeyenlere göre benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0.01$).

Şiddet gören ve görmeyen kadınların, dövülen kadının ne yapması gerektiğine ilişkin görüşleri ile benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$) (Tablo XXIV).

Şiddet gören kadınların, dövülen kadının ne yapması gerektiğine ilişkin görüşlerinde şiddet görmeyen kadınlara göre benlik saygısı puan ortalamalarının daha düşük olduğu ve aralarındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0.01$, $p < 0.05$).

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kırsal bölgede eşleri tarafından şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı düzeylerinin belirlenmesi amaçlayan çalışmamızın sonuçlarına göre;

-Şiddet gören kadınların yaş ortalaması 34.03 ± 8.46 , şiddet görmeyenlerin yaş ortalaması 33.70 ± 8.34 olduğu,

-Her iki grupta da çoğunluğun ilkokul mezunu olduğu ve en uzun süre yaşanan yerleşim yerinin ilçe olduğu,

-Şiddet görmeyen kadınların çoğunluğunun sağlık güvencesi olduğu ve diğer grup ile aralarında fark olduğu,

-Şiddet gören kadınların, çalışma durumu açısından şiddet görmeyen kadınlarla aralarında fark olduğu,

-Şiddet gören ve görmeyen kadınlar arasında en uzun süre yaşadığı yerleşim yeri, evlenme yaşı, evlilik süresi, evlenme biçimi, eşin yaşı, eğitim durumu çalışma durumu açısından aralarında farklılık olmadığı,

-Şiddet gören kadınların benlik saygısı düzeyleri ile benlik saygısı puan ortalamalarının şiddet görmeyen kadınlarınkine göre düşük olduğu,

-Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamalarının, şiddet görme sıklığı, şiddetin başlama zamanı ve şiddeti hak ettiğini düşünme durumundan etkilenmediği,

-Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamalarını, yaş, eğitim, sağlık güvencesi olma durumu, en uzun süre yaşadığı yerleşim yeri, eşi ve çocukları dışında evde yaşayan başka kişilerin varlığı, evlenme yaşı, evlilik süresi, kendi huyunu tanımlaması, çalışma durumu, çalışmasına kimin karar verdiği, ekonomik durumu, kadının ailesinden yardım görmesi, eşiyle birlikte eş-dost ziyaretlerine, parka-kıra, akraba ziyaretleri ve çarşıya gitmesi, lokantaya, eşe-dosta, parka-kıra yalnız gitmesi, sorunlarını paylaştığı kişilere, evliliğini değerlendirmesi, çocukken ana-babasından şiddet görmesi,

erkeklerin eşlerine şiddet uygulama nedenlerine ve eşleri tarafından dövülen kadınların yapması gerekenlere ilişkin görüşlerinin etkilemediği,

-Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalamalarını, eşinin huyunu tanımlaması, aile gelirini kimin yönettiği, eşiyile birlikte lokantaya gitmesi, akraba ziyaretlerine ve çarşıya yalnız gitme durumu ve eşinin kumar oynamasının etkilediği,

-Şiddet görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamalarını eğitim, en uzun süre yaşadıkları yerleşim yeri, evlenme yaşı, eşinin huyunu tanımlaması, kadının çalışması, çalışmasına kimin karar verdiği, maddi durumu, aile gelirini kimin yönettiği, ailesinden maddi yardım görmesi, eşiyile birlikte lokantaya, eş-dost ziyaretlerine, parka-kıra, akraba ziyaretlerine gitmesi , yalnız gidebildiği yerler ve çocukken ana-babasından şiddet görmesi, erkeklerin eşlerine şiddet uygulama nedenleri ve eşleri tarafından dövülen kadınların yapması gerekenlere ilişkin görüşlerinin etkilemediği belirlenmiştir.

-Şiddet görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalamalarını, yaş, sağlık güvencesi, evde eşleri ve çocukları dışında yaşayan birilerinin varlığı, evlilik süresi, kendi huyunu tanımlaması, eşiyile birlikte parka-kıra, çarşıya gitmesi, sorunlarını paylaştığı kişiler, evliliğini değerlendirmesi, eşinin alkol ve kumar alışkanlığının etkilediği belirlenmiştir.

Bu araştırmada belirlenen sonuçlar doğrultusunda öneriler şunlardır;

-Toplumda ve aile içinde çocuklara verilen eğitimde, kız ve erkek çocukların benzer konumda yetiştirilmeleri, özellikle de kız çocuklarının erkek çocuklarla aynı hak ve özgürlüklere sahip oldukları bilincinin verilmesi,

- Ailelere, çocukların benlik saygısı yüksek bireyler olarak yetiştirilmesinin önemini kavratmak,

- Toplumun kadına yönelik şiddeti tanınması ve soruna duyarlı olması için, sağlık çalışanları tarafından eğitim yapılması, radyo, yazılı ve görsel basınla işbirliği yapılması,

-Toplumda şiddet gören kadınların belirlenerek fiziksel incinmelerin mümkün olduğunca çabuk tedavi edilmesi,

- Kadınların şiddet döngüsünden çıkarılması,
- Acil servise başvuran her kadının rutin olarak ailesel şiddet yönünden değerlendirilmesi,
- Kadınların yardım alabileceği toplumsal kaynakları tanınması için, sağlık kuruluşlarının yerel yönetimlerle işbirliği yapması,
- Şiddet gören kadının barınma, çocuk bakımı, iş imkanları gibi konularda destek alabileceği sosyal kurumların artırılması,
- Sağlık çalışanlarına aile içinde kadına yönelik şiddetle ilgili eğitim verilmesi, bu konuya duyarlılıklarının artırılması,
- Sağlık çalışanlarının şiddet gören kadının kendi çözümünü bulabilmesi için öncelikle benlik saygısı düzeyinin yükseltilmesinin önemini kavraması,
- Şiddet uygulayanlara karşı caydırıcı yasal yaptırımların oluşturulması,
- Bu araştırmadan çıkan sonuçların bundan sonra yapılacak olan bilimsel çalışmalarda kullanılması önerilmektedir.

Şiddet görmenin kadınların benlik saygısını olumsuz etkilemesinden dolayı, şiddet gören kadınların kendi çözümlerini bulabilmeleri için benlik saygılarının güçlendirilmeleri gerekmektedir.

ÖZET

Bu araştırma, Burdur ili Gölhisar ilçesinde eşi tarafından fiziksel şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı düzeylerini belirlemek amacıyla planlanmış tanımlayıcı bir çalışmadır.

Araştırma kapsamına, Gölhisar ilçe merkezinde eşleri tarafından şiddet gören 69 ve yaş, eğitim, sürekli bir işinin olması ve oturduğu mahalle açısından benzer özelliklere sahip şiddet görmeyen 138 kadın alınmıştır.

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak iki form kullanılmıştır. Bunlar; kadınları tanıttıcı bilgi formu ve Coopersmith Benlik-saygısı Ölçeği 'dir. İstatistik işlemleri SPSS 8.0 programında yapılmıştır.

Şiddet gören kadınların benlik saygısı puan ortalaması 49.04 ± 15.07 iken, şiddet görmeyen kadınların benlik saygısı puan ortalaması 67.07 ± 14.87 olarak belirlenmiştir. Her iki grubun benlik saygısı puan ortalaması arasındaki farkın ileri derecede anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bu veriye dayanarak şiddet görmenin kadının benlik saygısını düşürücü önemli bir faktör olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Kadına Yönelik Şiddet, Benlik Saygısı

SUMMARY

DETERMINE THE LEVEL OF SELF-ESTEEM OF WOMEN WHO ARE BATTERED BY THEIR HUSBANDS OR NOT IN THE COUNTRY SIDE

This is a descriptive and planned work to determine the level of self-esteem of women who are battered by their husbands or not. It has been done in Gölhisar, Burdur. The research is included 69 women who are battered by their husbands and 138 nonbattered women who are the same in the dimension of age, education level, job and the place in which they are living in Gölhisar.

In this research, two forms are used as data collecting instruments. These are named as descriptive information form for women and Coopersmith self-esteem measurement. The statistical evaluation have done by SPSS 8.0 programme.

The means of self-esteem of women who are battered is between 49.04 ± 15.07 . The means of self-esteem of women who are not battered has founded between 67.07 ± 14.87 . When the means of groups are compared, it is seen big gap among them. It can be considered meaningful. Our results suggest the harshly behaving towards women is very important factor in decreasing of self-esteem.

Key words: Violence Against Women, Self-Esteem

KAYNAKÇA

- 1- İnaç N. Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeyleriyle Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi Gaziantep 1997.
- 2- Jean, G.S., The Psychological and Social Impact of Partner Violence, 25.01.2000, <http://www.psych&soc Impact of PV NNFR-USAF.htm>
- 3- Sanford L, Danovan M.E. Kadımlar ve Benlik Saygısı. Çeviren Semra Kunt , HYB yayıncılık, Ankara 1999.
- 4- Gömbül Ö. Hemşirelerin Ailede Kadına Eşi Tarafından Uygulanan Şiddete ve Şiddette Mesleki Role İlişkin Tutumları, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi , Ankara , 1998.
- 5- Uysal A.. Birey, Aile ve Toplum Açısından İstismar ve Risk Yaklaşımı. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Doktora Tezi, İzmir 1999.
- 6- T.C Hükümeti Unicef İşbirliği Programı, Türkiye’de Anne ve Çocukların Durum Analizi, sayfa: 85, Ankara Temmuz 1996.
- 7- Uluslar Arası Nüfus ve Kalkınma Konferansında Kabul Edilen Eylem Planı. Cinsler Arası Hakkaniyet ve Kadınların Güçlendirilmesi. Kahire, 5-13 Eylül, 1994; 23-25
- 8- Antar-Otong D, Kangable G. Psychiatric Nursing Biological and Behavioral Concepts. Physical and Sexual Abuse. WB-Saunders Company, Philadelphia-Pensylvania, 411-412, 1995.
- 9- Çiçeklioğlu M, Saçaklıoğlu F, Hancı H, Yavuz C İ, Arısoy Y. Adli Tıp Kurumuna Başvuran Hırpalanmış Kadınlarla İlgili Bir Çalışma. Ulusal Halk Sağlığı Kongre Kitabı, İzmir , Eylül , 1994, 199-208
- 10- Henderson A D, Ericksen R J. “Enhancing Nurses Effectiveness With – Abused Women “. Journal of Psychosocial Nursing 1994; Volume (32) Number (6): 11-13.
- 11- Langford R D. “ Policy Issues for Improving Institutional Response to Domestic Violence “. Jona 1996; Volume (26) Number (1): 39-44

- 12- İçli T G, Ögün A, Özcan N. Ailede Kadına Karşı Şiddet ve Kadın Suçluluğu. Devlet Bakanlığı Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Bizim Büro Basımevi, Ankara, 13-26-55,1995
- 13- Aktaş Mavili A. Aile İçi Şiddet ve Önleme Yolları. Somgür Yayıncılık, Ankara,3-25, 1997
- 14- Köknel Ö. Kişilik. 11. Basım, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 64-66,1985
- 15- Köknel Ö. İnsanı Anlamak. 4.Basım, Altın Kitaplar Yayınevi , İstanbul, 117-118, 1993
- 16- Öztürk M O. Ruh Sağlığı ve Bozuklukları. İkinci Basım, Evrim Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 1989.
- 17- Papalia E D, Odds S W, Human Development. Personality and Social Development. Secont Edition. White Print Wise, Saint Paul, 278-279,1981
- 18- Ulupınar S. Çeşitli Kurumlarda Çalışan Hemşirelerin Benlik Saygısı ve Ruhsal Durumlarını Etkileyen Faktörlerin Araştırılması. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1991.
- 19- Türkçapar H. Kendilik Psikolojisi ve Temel Kavramları. Türk Psikiyatri Dergisi 1995; Cilt : 6, Yaz : 130
- 20- Pektekin Ç. İstanbul Üniversitesi Florance Nightingale Hemşirelik Yüksek Okulunda Uygulanan Eğitimin Öğrencilerin Davranışları ve Benlik Saygısı Üzerine Etkisi. 3. Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu. İstanbul, 39-44, 1993
- 21- Kutluk Ş. Farklı Nedenlerle Çocuk Sahibi Olamayan Kadın ve Erkeklerin Depresyon ve Benlik saygısı Bakımından Karşılaştırılması. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü , Yüksek Lisans Tezi, Ankara , 1994.
- 22- Torucu Koçak B. 13-14 Yaşındaki Gençlerin Sosyoekonomik Düzeyi ve Ana-baba Tutumlarındaki Farklılıkların Belirlenip , Benlik Saygısına Etkisinin Araştırılması 1992; Çocuk ve Ergen Psikiyatri Günleri Kongre Kitabı, Nisan, Fantasia Otelı Kuşadası , 241-257

- 23- Tuna P. Kanserli Hastaların Benlik Saygıları Üzerine Bir Araştırma. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1993.
- 24- Karadağlı A. Öğrenci Hemşirelerin Benlik-Saygısı Düzeyleri ile Algıladıkları Okul Yaşantıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Çocuk ve Ergen Psikiyatri Günleri Kongre Kitabı 1992; Nisan, Fantasia Oteli Kuşadası: 419
- 25- Papalia E D. Odds S W. Human Development. Personality. Fifth Edition. White Print Wise, Saint Paul, 496-515, 1992
- 26- Onur E P. Çocuklarda Özgüven ve Önkoşulları. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları Kasım 1985; 13-15 Eylül 1984 , Boğaziçi Üniversitesi İstanbul Psikologlar Derneği Yayınları: 85-96
- 27- Carson J. Self-Esteem and Stress in Mental Health Nurses. Nursing Times 1997; Volume (93) Number 44 October 29: 108-109.
- 28- Çimete G. Benlik İmajı Gelişimi ve Kadın. Türk Hemşireler Dergisi 1993, Cilt 43 , Sayı (1): 8-9.
- 29- Varren B J. Depresyon , Stresful Life Events Class Afrikan Amerikan Women. Archives of Psychiatric Nursing June 1997, Volume (XI) Number 3: 108-109.
- 30- Korkmaz M. Yetişkin Örneklem İçin Bir Benlik Saygısı Ölçeğinin Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi İzmir 1996.
- 31- Gökdoğan A. Çalışan ve Çalışmayan Kadınların Benlik saygılarının Karşılaştırılması. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi Elazığ 1996.
- 32- Bilgin H. Baş ve Boyun Kanseri Nedeniyle Ameliyat Olan Hastalarda Ameliyat Öncesi ve Sonrası Beden İmajı, Benlik saygısı Depresyon Durumları ile Bakımda Hemşirelerin Karşılaştıkları Güçlüklerin Araştırılması. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi İstanbul 1996.

- 33- Keltner Narman L, Schuecte Lee Hilyorat Bostram Card E. Victims of Violent Behavior. Psychiatric Nursing. Mosby-Year Bobak Inc, St Luis Baltimore, 560-567, 1991.
- 34- Özeydin N, Üner O, Akın A. Kadın ve Şiddet. Sağlık ve Toplum 1998; Temmuz-Aralık: 73-78
- 35- Soygür H. Şiddet ve Medya. 22.11.2000, <http://bilgi.umedia.org.tr/yayin/ato-org/yazilar/ocak/ab-08-01.html>.
- 36- Dahlgren Gunnels M, RN, MS, CHES, CEN. The Aftermath of Violence Critical Care Nursing Clinics of North America June 1997; Volume(9), Number 2: 239-242.
- 37- Skolnick A A. Hekimler Önce Kendinizi Tedavi Edin, Sonra İstismara Uğramış Kadınları. Jama 1995; Aralık: 685.
- 38- Stuart G, Wizkarz Sundra I. Principles and Practice of Psychiatric Nursing. Nursing Intervention in Family Abuse and Violence. Third Edition , C. U Mosby Company St Louis Washington B.C, Toronto, 1987.
- 39- Johnstone A H, MS, RN, CS, NP, AcT , Marcinak, F J, MD. Sibling Abuse : Enother Component of Domestic Violence. Journal of Pediatric Nursing , February 1997; Volume (12), Number 1: 42.
- 40- Mor Çatı Kolektifi. Geleceğim Elimde. Mor Çatı yayınları. İstanbul, 18-25, 30-53, 1997.
- 41- Chez N, RN, MA. Helping the Victim of Domestic Violence. AJN 1994; July: 33-36.
- 42- Goss G L, PhD, NP, De Joseph J, PhD, CNM. Women Who Return To Abusive Relationships: A Frustration for the Critical Care Nurse. Critical Care Nursing Clinics of North America June 1997; Volume (9) Number 2: 159-163.
- 43- Aksoy E, Çetin G, İnanıcı M.A, Polat O, Sözen Ş, Yavuz F, Aile İçi Şiddet. 8.11.2000, <http://www.ttb.org.tr/adli/6.html>.

- 44- Shea C A, PhD, RN, CS, FAAN, Margeret M, PhD, RN, ANP and Joan M.Lacey, RN. Breaking Through the Barriers to Domestic Violence İntervention. AJN June 1997; Volume (97) Number 6: 27-33.
- 45- T.C Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları. Bizim Büro Yayınevi Ankara, 3-28, 66-87, 1995.
- 46- Çiçeklioğlu M, Saçaklıoğlu F. Kadına Yönelik Şiddet. Ulusal Halk Sağlığı Kongre Kitabı 1994; İzmir , Eylül: 203-206.
- 47- Berkday F. Kadın Olmak, Yaşamak, Yazmak. Pencere Yayınları, 73-74, İstanbul 1994.
- 48- Demir Ü. Kadının Toplumsal Statüsü. Sağlık ve Toplum 1999; Yıl : 9 , Sayı 2 Nisan-Haziran: 12-13.
- 49- Navaro L. Bir Cadı Masalı Kızgınlık, Güç ve Cinsel Roller Üzerine. 2. Basım, Remzi Kitabevi, 144-150, İstanbul 1999.
- 50- Sandıkçioğlu İ. Çalışan Kadımların İkili Rollerini. Feryal Matbaası, 51-54 Ankara 1998.
- 51- Tanilli S. Yüzyılın Gerçeği ve Mirası. Teknografik matbaacılık, 4. Basım, İstanbul 1991.
- 52- Mor Çatı Kadın Sığımma Vakfı. Evdeki Terör. Mor Çatı Yayınları, 8-90, İstanbul 1996.
- 53- McFarland G K, Thomas M D. Psychiatric Mental Health Nursing. Stress Management T.B Lippincott Company, 754, Philadelphia 1991.
- 54- Newman K D, D S N, CRNP. Giving Up : Shelter Experiences of Battered Women Public Health Nursing 1993. Volume (10) Number 2 June: 109-112.
- 55- İl S, Arıkan Ç. Türkiye’de Çocuk Eğitim Evlerindeki Hükümlü Gençlerin Aile İçi Şiddete İlişkin Değerlendirmeleri. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Aile Kurultayı. Değişim Sürecinde Aile ; Toplumsal Katılım ve Demokratik Değerler. Bizim Büro Yayınevi, Ankara , 284-295, 1995.

- 56- Bekemeier B, M S N, M P H. Puplic Health Nurses and the Prevention of and Intervention in Famly Violence. Public Health Nursing 1995; Volume (12) Number 4 August: 223-225.
- 57- Günay Y, Ramadanoğlu E. Aile Kavramı İçinde Kadına yönelik Fiziksel Şiddet Olayının Adli Tıp Kurumuna Yansıması. Türk Hemşireler Dergisi Kasım-Aralık 1996; Cilt 46, Sayı 6.
- 58- Roberts L G, O'Toole I B, Lawrence M J, Raphael B, Domestic Violence Victims in a Hospital Emergency Department. The Medical Journal of Australya 1993; Volume (159) September: 309-310.
- 59- Parker B, McFarlene J, Soeken K, Torres S, Campbell D, Physical and emotional abuse in Pregnancy : Acomparision of adult and Teenage Women. Nursing Research 1993; May/June: 174-175.
- 60- Reel J S, PhD, RN; FNP, Violence During Pregnancy. Critical Care Nursing Clinics of North America June 1997; Volume (9) Number 2: 149-150.
- 61- Böke Ö, Boşanma ile Sonlanan Evliliklerde Aile İçi Saldırganlık. Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı. Konya 1994.
- 62- Jansen M D, Bobak İ M. Gynecologic Care . Vomen as Victims of Violence. Thirt Edition. The CU Mosby Company, 1272-1274, Toronto 1985.
- 63- Çetin H, Kuzu N, Sargutan E, Ak B, Pekcan H. Batıkent' de Aile İçi Şiddet Olayı. Ulusal Nüfus Bilim Konferansı. Ankara 2-5 Aralık 1997.
- 64- Gazioglu E. Kadın ve Çocuklara Yönelik Şiddet Olaylarının Aile Yapısındaki Olumsuz Etkileri. T.C Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Aile Kurultayı Değişim sürecinde Aile Toplumsal Katılım ve Demokratik Değerler. Bizim Büro Yayınevi, 295 Ankara, 1995.

- 65- Jordan E C, Walker R. Guidelines for Handling Dometic Violence Cases in Community. Mental Health Centers Hospital and Community Psychiatry 1994; Volume (45) Number 2 February: 147-149.
- 66- Kongar E. 21. Yüzyılda Türkiye. 7. Basım. Remzi Kitabevi, İstanbul 1998.
- 67- Tekeli Ş. 1980' ler Türkiye'sinde Kadın Bakış Açısından Kadınlar. 2. baskı. İletişim kitabevi, 342-347, İstanbul 1993.
- 68- Kuçer A M, Güneş G, Genç M. Malatya da Sosyoekonomik Düzeyleri Farklı İki Ayrı Bölgede Evli Kadımlara Yönelik Aile İçi Şiddet ve Etkileyen Faktörler. Sağlık ve Toplum 1999; Eylül :34-37.
- 69- Arıkan Ç. Yoksulluk, Evlilikte Geçimsizlik ve Boşanma, Şafak Matbaacılık, 105, Ankara 1992.
- 70- Çiftçi D, Kadının Toplumsal Hareketliliğinde Eğitimin Rolü. Sosyoloji Dergisi 1992; Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İzmir. Sayı 3.
- 71- T.C Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı. Gecekonduarda Aileler Arası Geleneksel Dayanışmanın Çağdaş Organizasyonlara dönüşümü. Bizim Büro Yayınevi, Ankara 1993.
- 72- Gömbül Ö. Buldukoğlu K, Hemşirelerin Kadın ve Kadına Yönelik Eş Şiddetine İlişkin Görüşleri. Kriz Dergisi Güz 1997; Cilt 5 Sayı 2: 104.
- 73- Cüceloğlu D. İnsan ve Davranışı. 8. Baskı, Remzi Kitabevi, 427-429, İstanbul, 1998.
- 74- Güngör A. Ailesel Bazı Değişkenlerin Öğrencilerin Öz Saygı Düzeyinde Etkisi. T.C Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. Aile Kurultayın Değişim Sürecinde Aile; Toplumsal Katılım ve Demokratik Değerler .Bizim Büro Yayınevi, 365, Ankara1995.
- 75- Mandt A-K. The Curriculum Revalition in Action Nursing and Crisis İntervention for Victims of Family Violence. Journal of Nursing Education 1993; January , Volume 32.

- 76- Woodtli A M, PhD, RN, Faan, Breslin E, PhD, RN. Violence Related Content in the Nursing Curriculum : A National Study. Journal of Nursing Education November 1996; Volume (35) Number 8: 371.
- 77- Cookfair M J. Nursing Care İn The Community. Caring For Vomen. Second Edition. Mosby at Times Mirror Company, 341-342, St. Luoıs, Missouri, A.B.D, 1996.
- 78- Saçaklıoğlu F, Çiçeklıoğlu M. Kadına Yönelik Şiddetin Sonuçları ve Çözüm Yolları. Halk Sağlığı Kongre Kitabı, 208, Eylül 1994.
- 79- Young A, Mcfarlane J. Preventing Abuse During Pregnancy : A National Educational Model for Health Providers. Journal of Nursing Education May 1991; Volume(30) Number 5: 202-206.
- 80- Fe C, Nieves-Khouw RN MSN CS-P. Recognizing Victims of Physical and Sexsual Abuse. Critical Care Nursing Clinics of North America June 1997; Volume(9) Number 2: 146-147.
- 81- Presse-und Informationsamt der Bundesregierung, WelckerstaBe 11. 5300 Bonn 1, 89-90, Dezember 1987.
- 82- Burdur Gölhisar I Nolu Sağlık Ocağı Kayıtları, 1999
- 83- Burdur Gölhisar II Nolu Sağlık Ocağı Kayıtları, 1999
- 84- İkizoğlu M. Demokratik ve Otoriter Ana-baba Tutumlarının Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı Üzerine Etkisi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Ankara 1993.
- 85- Karataş S. Kadına Yönelik Şiddet. Sosyal Hizmet 1995; Sayı : 10-11 Kasım: 16-20.
- 86- Unidet National Develepment Program. 1997 İnsani Gelişme İndeksi. Boyut Yayın Grubu, Ankara 1997.
- 87- Pektekin Ç, Batmaz M, Dinçsever A, Sönmez Y, Buzlu S. Özel Bir Hastanede Çalışan Sağlık Personelinin Benlik Değeri ve Assertiv Davranış Yönünden Araştırılması. Türk Hemşireler Dergisi 1993; Sayı:1 Cilt: 43: 22.

- 88- am O, Khorshid L, zsoy Altuğ S. Bir Hemşirelik Yüksekokulundaki ğrencilerin Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi. Hemşirelik Araştırma Dergisi 2000; volume : Ağustos: 37.
- 89- zdamar K. SPSS ile Biyoistatistik. 3. Baskı, Kaan Kitabevi, Eskişehir 1999.

**TC. YÜKSEK ÜRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

EK I

ANKET FORMU

- 1- Kaç yaşındasınız?.....
- 2- Eğitim durumunuz nedir? (bitirdiğiniz okul)
 - 1-Okur yazar değil
 - 2-Okur yazar
 - 3-İlkokul
 - 4-Ortaokul
 - 5-Lise
 - 6-Yüksekokul
- 3- Eşiniz kaç yaşındadır?.....
- 4- Eşinizin eğitim durumu nedir? (Bitirdiği okul)
 - 1-Okur yazar değil
 - 2-Okur yazar
 - 3-İlkokul
 - 4-Ortaokul
 - 5-Lise
 - 6-Yüksekokul
- 5- Eşiniz gelir getiren bir işte çalışıyor mu ?
 - 1-Evet
 - 2-Hayır
 - 3-Bazen
- 6- Sağlık güvenceniz var mı ?
 - 1- Yok
 - 2-Bağ-kur
 - 3- SSK
 - 4-Emekli Sandığı
 - 5- Diğerleri (Belirtiniz)

7- Anne ve babanızın eğitim durumu nedir ? (Bitirilen okul)

	Anne	Baba
1-Okur yazar değil
2-Okur yazar
3-İlkokul
4-Ortaokul
5-Lise
6-Yüksekokul yada Üniversite

8- Sizin en uzun yaşadığınız yerleşim yeri neresidir ?

1-Köy

2-İlçe

3-Şehir

4-Diğer (Belirtiniz)

9- Kaç yıllık evlisiniz ?

10- Kaç yaşında evlendiniz ?

11- Evlenme biçiminiz nedir ?

1-Anlaşarak

2-Görücü usulü ile

3- Diğer (Belirtiniz).....

12- Eşiniz ve çocuklarınız dışında evde sizinle birlikte yaşayan kişiler var mı ?

1- Evet 2- Hayır

13- Genel olarak kendi huyunuzu nasıl tanımlarsınız ?

14- Genel olarak eşinizin huyunu nasıl tanımlarsınız ?

15- Gelir getiren bir işte çalışıyor musunuz ?

1- Evet 2- Hayır

(Cevap hayır ise 16. soruya geçiniz)

16- Çalışmanıza kim karar verdi ?

1- Ben verdim

2- Eşim verdi

3- Diğerleri (Belirtiniz)

17- Kendi ana babanız veya bir akrabanız size maddi olarak bir katkı sağlıyor mu ?

1- Evet 2- Hayır

18- Ekonomik durumunuzu nasıl tanımlarsınız ?

1- Gelir giderden az 2- Gelir gider dengeli 3- Gelir giderden fazla

19- Aile gelirinin nasıl harcanacağına genellikle kim karar verir ?

1- Çoğunlukla eşim

2- Her ikimizde

3- Çoğunlukla ben

4- diğerleri (Açıklayınız)

20- Sayacağım yerlere eşinizle birlikte gider misiniz ?

1- Evet 2- Hayır

1- Lokanta ()

2- Eş-dost, komşu ziyaretlerine ()

3- Parka, kıra, mesire yerlerine ()

4- Akraba ziyaretlerine ()

5- Giyim ve eşya almak için çarşıya ()

6- Diğerleri (Belirtiniz) ()

21- Bu yerlerden hangilerine kendi başınıza gidersiniz ?

1- Evet

2- Hayır

- 1- Lokantaya ()
2- Eş-dost, komşu ziyaretlerine ()
3- Parka, kıra, mesire yerlerine ()
4- Akraba ziyaretlerine ()
5- Giyim ve eşya almak için çarşıya ()
6- Diğerleri (Belirtiniz) ()

22- Bir sorununuz olduğunda kiminle konuşursunuz ?

1-Eşimle

2-Eşi dışında birileriyle

3-Diğerleri (Belirtiniz)

23-Genel olarak evliliğinizi nasıl değerlendirirsiniz ?

1-İyi

2-Orta

3-Kötü

24- Eşiniz alkollü içki içer mi?

1- Evet

2- Hayır

25- Eşinizin kumar oynama alışkanlığı var mı?

1- Evet

2- Hayır

26-Çocuğu dövme toplumumuzda oldukça yaygın bir durumdur.Siz

çocukluğunuzda ana babanızdan tarafından dövüldünüz mü?

1 -Evet

2 -Hayır

27-Sizce erkeklerin eşlerini dövmelelerinin nedeni nedir ?

28-Sizce kadınlar eşleri tarafından dövüldüklerinde ne yapmalıdırlar ?

29- Evliliğin iyi yanları yanında yaşamı paylaşmaktan gelen bazı zor tarafları da var.

Sizin evliliğinizde yaşanan anlaşmazlık, gerginlik durumlarında eşinizin size karşı kaba kuvvet kullandığı olur mu ?

1-Evet

2-Hayır

30- Bu durum ilk ne zaman başladı ?

1- İlk evlilik günlerinde

2- Hamilelikte

3- Yerleşim yeri değişikliğinde

4- Evliliğin 2., 3. yıllarında

5- Diğer (Belirtiniz)

31- Uğradığınız bu fiziksel kötü davranışı hak ettiğinizi, bu durumun sizden kaynaklandığını düşündüğünüz oluyor mu ?

1- Evet 2- Hayır, hiç olmuyor

EK II

COOPERSMITH SELF-ESTEEM INVENTORY

Aşağıda bazı cümleler bulunmaktadır. Kendimize uygun bulduğumuz cümleleri yanındaki “BANA UYGUN” seçeneğine, kendinize uygun bulmadığımız cümleleri yanındaki “BANA UYGUN DEĞİL” SEÇENEĞİNE (X) işareti koyarak cevaplayınız.

	Bana Uygun	Bana Uygun Değil
1. Sık sık keşke başka birisi olsam diye düşünürüm.	☐	☐
2. Başkalarının önünde konuşmak bana zor gelir.	☐	☐
3. Eğer elimde olsaydı kendimdeki bir çok şeyi değiştirmek isterdim.	☐	☐
4. Karar vermede fazla zorluk çekmem.	☐	☐
5. İnsanlar benimle olmaktan hoşlanırlar.	☐	☐
6. Evde kolayca moralim bozular.	☐	☐
7. Yeni şeylere kolay alışamam.	☐	☐
8. Yaşıtlarım arasında sevilen bir kişiyim.	☐	☐
9. Genellikle ailem benden birçok şey bekler.	☐	☐
10. Ailem genellikle duygularıma önem verir.	☐	☐
11. Başkalarının söylediğini kolaylıkla kabul ederim.	☐	☐
12. Benim yerimde olmak oldukça zordur.	☐	☐
13. Hayatımın karmakarışık olduğuna inanıyorum.	☐	☐
14. Genellikle başkaları düşüncelerimi kabul ederler.	☐	☐
15. Kendimi yetersiz buluyorum.	☐	☐
16. Sık sık evden uzaklaşmayı düşünürüm.	☐	☐

17. Yaptığım işten çoğunlukla memnun olmam.
18. Başkaları kadar güzel/yakışıklı değilim.
19. Söylenecek bir sözüm varsa onu söylemekten çekinmem
20. Ailem benim duygularımı anlar.
21. Çok sevilen bir kimse değilim.
22. Genellikle ailemin beni dışladığını sanıyorum.
23. Yaptığım şeyler genellikle cesaretimi kırar.
24. Çevremde olup bitenlerden rahatsız olmam.
25. Güvenilir bir kişi olmadığımı düşünüyorum.

